

03
—
Березень
2016

У П М

Український
політичний
монітор

Вплив
політичних
партій

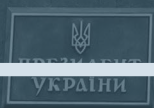
Електоральні
шанси

Політичні
актори

Тенденції
в суспільстві

3

Випуск #3 (4)
Березень 2016

УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ МОНІТОР

Часопис, що покликаний
вимірювати та висвітлювати
актуальний стан українського
політичного середовища,
оперативно відображати
динаміку змін, що в ньому
відбуваються

05

Вступ

09

Вплив
політичних сил

21

Електоральні
шанси партій

43

Спецтема —
сценарний
контроль наметів

51

Діяльність
окремих осіб

62

Тенденції
в суспільстві

71

Методологія

ВСТУП

Вступне слово від редакційної колегії.
Новинки березневого номера.
Головні події місяця

Читачу,

Ось і вийшов черговий — вже третій цього року — номер УПМ. І цей випуск знову не обійшовся без новинок.

По-перше, цього разу ми публікуємо дебютну спецстаттю — окремий матеріал, присвячений електоральним технологіям. УПМ є інформаційним продуктом, цікавим для досить вузької аудиторії —людей, що мають безпосередній зв'язок з політичним життям, а отже і з виборами як квінтесенцією політичної боротьби. Тому нашим читачам мають бути цікаві питання, пов'язані з практикою ведення виборчих перегонів. Перша стаття нового розділу написана нашим виконавчим директором, Денисом Денисенком, і присвячена деяким аспектам роботи агітаційних наметів. В майбутньому ми збільшуватимемо у нашому виданні частку таких матеріалів — максимально прикладних та доступних. З часом ми плануємо включати роботи сторонніх спеціалістів, тому ми є відкритими до пропозицій різних авторів. Тематика статей може бути абсолютно різною та не обмежується розділами УПМ.

Нижче пропонується декілька прикладів:

- Аналіз дій окремих політичних сил або акторів на політичній арені;
- Розгляд політичних або управлінських технологій, способів і методів їх застосування;
- Розбір конкретних кейсів;
- Аналіз соціальних тенденцій;
- Прогноз розвитку ситуації в політикумі;
- Поглиблений аналіз результатів досліджень (соціологічних, політичних тощо).

Отже, якщо Вам є про що написати, — просто надішліть нам листа на адресу operatyvnasociologia@gmail.com, і ми зв'яжемось з Вами.

По-друге, ми дещо спростили розрахунок гіпотетичного розподілу мандатів. Якщо в попередньому випуску партії претендували на 225 місць (за чинною змішаною системою), то тепер ми розподілили всі 450 мандатів (немов вибори відбуваються за пропорційною системою).

По-третє, кожен новий номер УПМ містить в собі більший обсяг даних, адже спирається на довший історичний період. Отже, кожен новий номер УПМ надає більше можливостей для аналізу. Так, в цьому випуску ми вже можемо не лише порівняти березневі значення індексів із показниками лютого, але й відслідкувати тримісячні тенденції.

В цьому випуску буде розглянуто тенденції, що мали місце в політичному житті України в березні. Отже, стисло пригадаємо, які події відбувалися протягом першого місяця весни. Головна увага була прикута до двох взаємопов'язаних процесів. З одного боку, це можливе подання у відставку діючого на той час Прем'єра — пана Яценюка — та обговорення майбутньої кандидатури на цей пост. З іншого, розпад коаліції. 24 березня РПЛ відкликала свої голоси під коаліційною угодою, після чого більшість припинила своє існування не тільки де-факто, але й де-юре. Останній тиждень місяця пройшов в активних спробах сформувати нову парламентську коаліцію на базі двох фракцій — БПП і „Народного фронту“.

Зауважимо, що хоч ці події на перший погляд і складно назвати конструктивними, проте вони призвели до зниження напруги в українському політикумі. Так, імовірність позачергових виборів, як мірило політичної нестабільності, знизилась на 11 відсоткових пунктів до позначки 55%.

Обидва процеси мали свій подальший розвиток, точніше, завершення в квітні. Втім, це вже тема наступного номера.

На цьому тлі інші події березня виглядали значно менш помітними. Зокрема, протягом місяця Верховна Рада провела низку важливих голосувань. Так, ще в перші дні березня був прийнятий закон про заборону держслужбовцям критикувати діючу владу. В середині — Рада проголосувала за закон про електронне декларування. Зрештою, наприкінці місяця відбулося голосування за відставку Генерального прокурора Віктора Шокіна.

Також протягом місяця відбулася низка виключень з партійних списків кандидатів у нардепи. Зокрема „Законом про партійну диктатуру“ скористалися БПП, „Самопоміч“ і РПЛ. Ще однією достатньо важливою подією, яку багато експертів обійшли своєю увагою, стали повторні вибори міського голови Кривого Рогу. Переможцем в них став колишній регіонал, а тепер безпартійний Юрій Вілкул.

Детально ж про те, до яких змін в українському політичному середовищі призвели ці та й інші події, як змінилася розстановка сил в політикумі, які тенденції спостерігалися в суспільстві — про все це й багато іншого читайте в новому номері „Українського політичного монітору“

АНТОН СИЧОВ

Головний редактор
„Українського політичного монітору“

ВПЛИВ

Зміни рівня впливовості
політичних сил.

Бачення подальшого розвитку
тенденцій у найближчий квартал

Цього місяця увага експертів була привернута, насамперед, до гучних подій загальнонаціонального рівня: парламентської та урядової кризи, можливості призначення позачергових парламентських виборів, кадрової перестановки в ГПУ тощо. На цьому тлі місцеві політичні процеси виглядали блідо, навіть вибори міського голови Кривого Рогу не викликали жвавого обговорення.

БАТЬКІВЩИНА

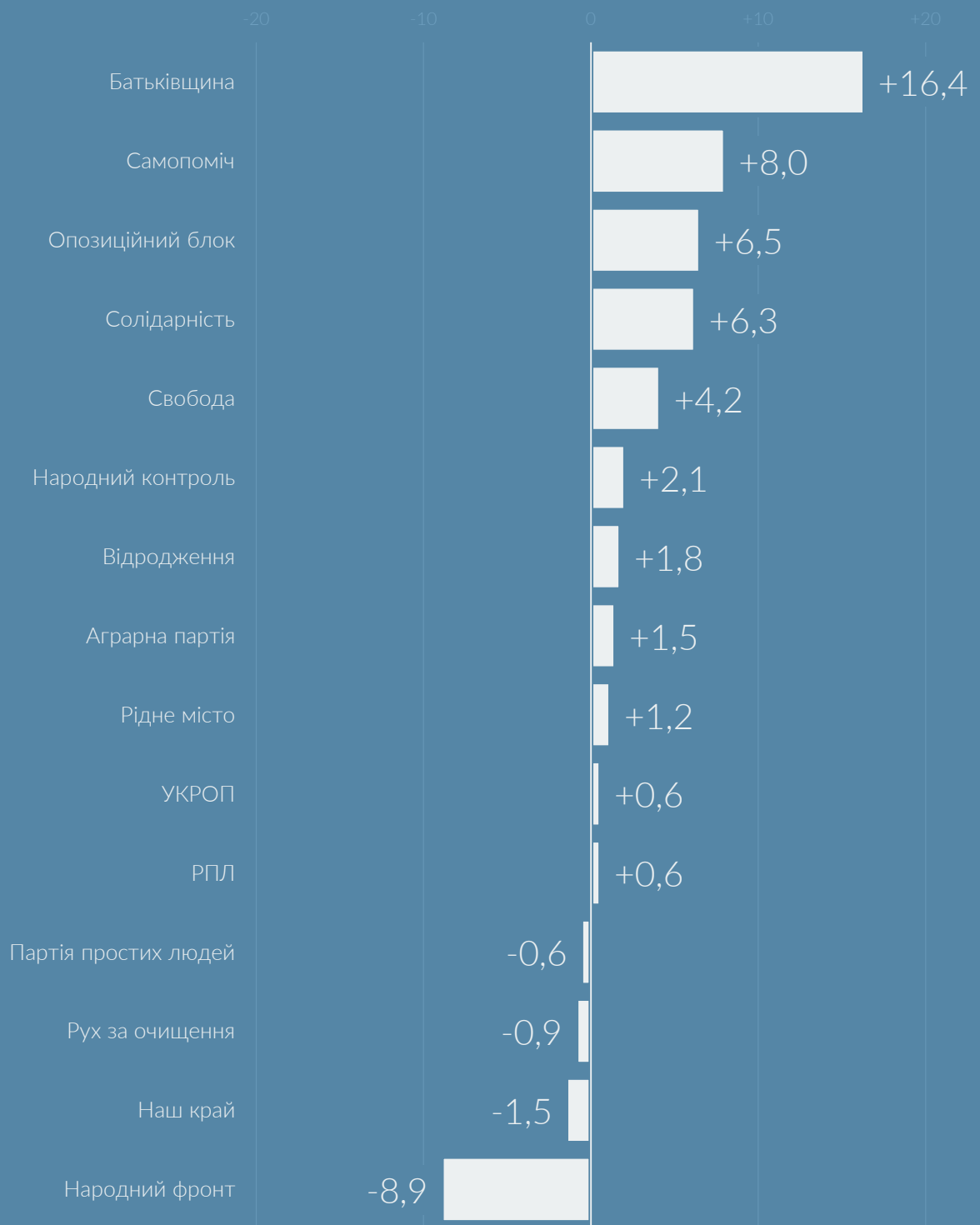
Другий місяць поспіль перше місце серед партій за індексом зростання впливовості займає „Батьківщина“. Показник в березні склав +16,4, що на 1,1 пункт вище рівня лютого. Головним фактором, який впливає на таку позитивну динаміку, експерти називають діяльність очільниці партії Юлії Тимошенко та події навколо формування нової парламентської коаліції. На думку фахівців, пані Тимошенко зі своєю фракцією зайняла найвигіднішу на даний час позицію: дистанціювання від діючого уряду та можливої новоствореної парламентської більшості. Дії „Батьківщини“ співрозмовники „Оперативної соціології“ пояснюють тим, що лідерка партії розраховує на дострокові парламентські вибори.

Чим довше працюватиме діючий парламент, тим більша електоральна підтримка буде забезпечуватись „Батьківщині“

Як зазначив один із експертів, пані Юлія „вирішила грати „у довгу““. Вимоги, які Юлія Володимирівна висувала під час перемовин по формуванню нової коаліції, мали одну мету: з рештою не потрапити до парламентської більшості на базі цього скликання ВРУ. За даною стратегією, „Батьківщина“ не отримає реальних важелів впливу протягом найближчих місяців, але у разі проведення виборів (дострокових чи чергових) партія зможе значно збільшити кількість депутатів у Верховній Раді. Експерти вважають, що головою партії рухають

ЗМІНИ ВПЛИВУ ПАРТІЙ В БЕРЕЗНІ 2016

Індекс впливу політичних сил. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де негативні значення свідчать про зменшення впливу, позитивні — про зростання. Чим більший модуль числа, тим більш значні зміни.
Повний перелік партій наведено у статистичному додатку

реваншистські амбіції. Фактично на даний момент пані Тимошенко не входить до вузького кола найвпливовіших осіб держави, але при цьому її особистий рейтинг продовжує зростати. На відміну від Арсенія Яценюка та Петра Порошенка, вона останнім часом не потрапляє у скандальні події. Чим довше буде працювати діючий парламент, та чим більше іміджевих ризиків візьме на себе Президент, тим більша електоральна підтримка буде забезпечуватись „Батьківщині“. Принаймні так вважають опитані експерти. Роблячи ставку на позачергові вибори, „Батьківщина“ активізує і місцеві осередки партій, що також впливає на збільшення рейтингу політичної сили Юлії Володимирівни.

НАРОДНИЙ ФРОНТ

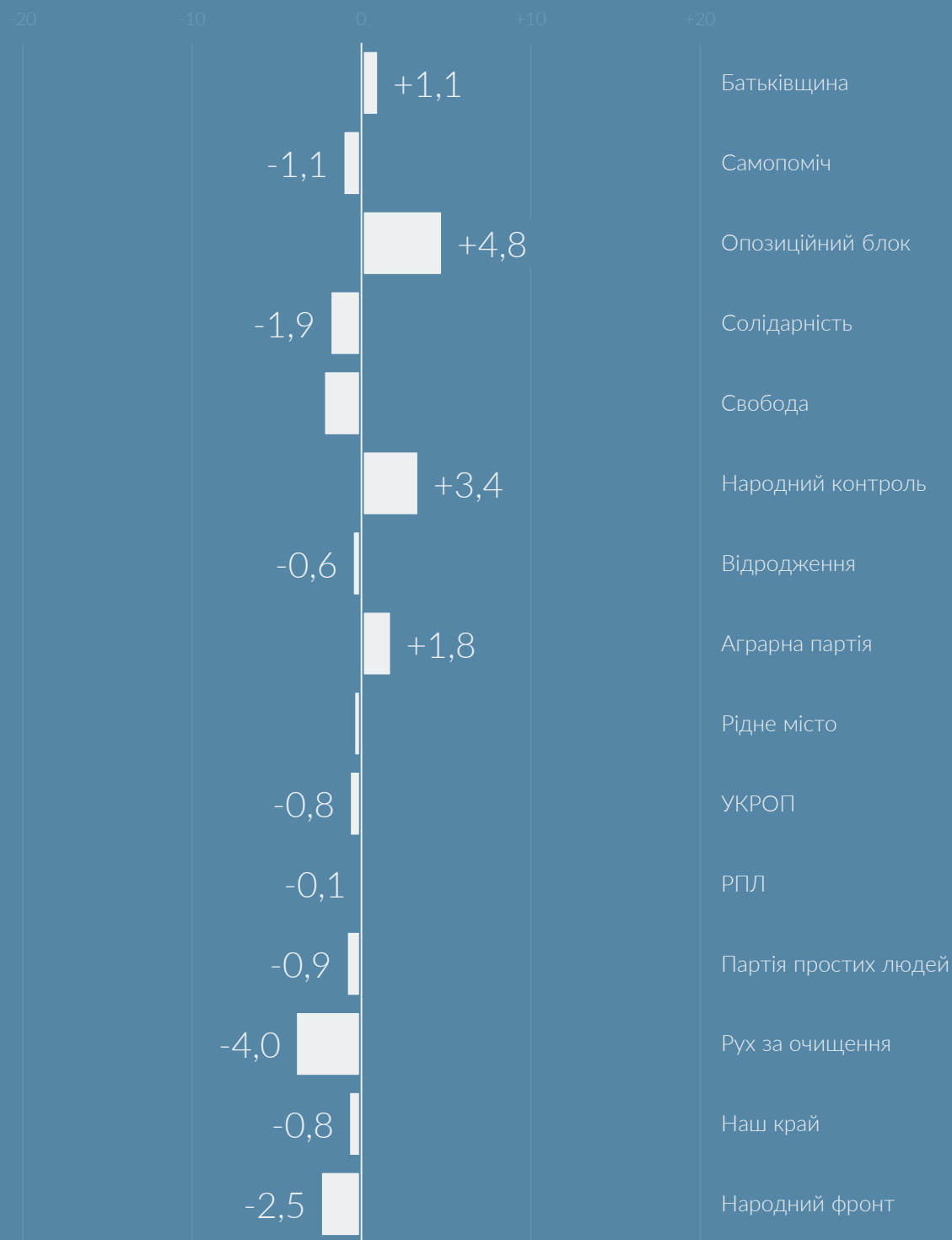
На противагу „Батьківщині“, стабільно негативну динаміку демонструє „Народний фронт“. В березні падіння індексу впливу склало –8,9 пунктів, що на 2,5 пункти гірше за показник минулого місяця. Іншими словами, падіння впливовості НФ прискорюється. Спілкуючись з експертами щодо позицій цієї політичної сили, „Оперативна соціологія“ неодноразово чула коментарі на кшталт „якщо ще є куди падати“, „навіщо взагалі про них зазначати?“ тощо.

”

Одна з головних цілей Яценюка —
не допустити або максимально
відтермінувати дострокові
парламентські вибори

НФ не має підтримки виборців, не представлений на місцях і фактично асоціюється із Арсенієм Яценюком, який наразі у медійному просторі є політиком, діяльність якого найбільш жорстко критикується. Навколо пана Яценюка, його Кабміна та парламентської фракції „Народний фронт“ у березні був створений потужний негативний інформаційний фон.

ОЧІКУВАННЯ ЗМІН ВПЛИВУ В КВІТНІ — ЧЕРВНІ 2016

Індекс впливу політичних сил. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де негативні значення свідчать про зменшення впливу, позитивні — про зростання. Чим більший модуль числа, тим більш значні зміни.
Повний перелік партій наведено у статистичному додатку

З іншого боку, формально партія Арсенія Петровича має чи не найбільший вплив за рахунок голосів у парламенті та квот у Кабміні. Експерти зазначили, що через таке положення Яценюк розуміє: подібний обсяг владних ресурсів та повноважень він навряд колись ще матиме. У даних умовах Арсеній Петрович намагається отримати максимально можливу кількість дивідендів. Одна з головних цілей Яценюка в даній ситуації — не допустити або максимально відтермінувати дострокові парламентські вибори.

РУХ ЗА ОЧИЩЕННЯ

Цікавою є ситуація з політичною силою на чолі з Міхеїлом Саакашвілі, шанси виникнення якої, на думку співрозмовників „Оперативної соціології“, дуже високі. Здається, що діяльність пана Саакашвілі залишила для наших експертів більше запитань, ніж відповідей. Якщо до цього учасники опитування вбачали позитивну динаміку в діяльності „Руху за очищення“, то наразі зазначили зниження впливовості цього політичного проекту — $-0,9$ в березні і прогноз $-4,0$ на майбутні три місяці.

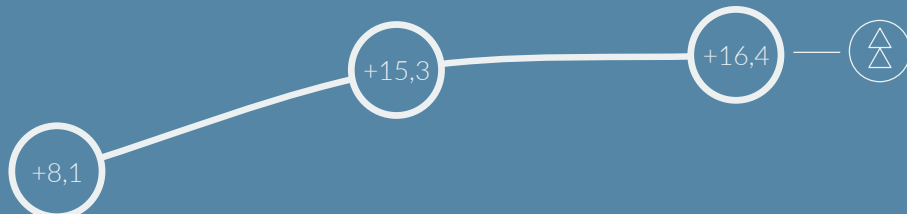

Низка експертів розглядає активність „Руху за очищення“ як індикатор вірогідності позачергових виборів.

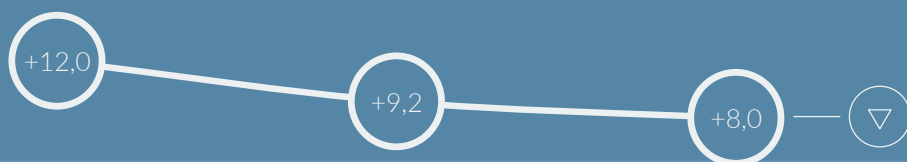
Специфіка діяльності „Руху“ полягає в тому, що він не має реальних інституційних важелів влади, і оцінка його впливовості ґрунтується лише на прогнозах про створення політичної партії на базі проекту. У березні експерти побачили уповільнення активності Саакашвілі та його партнерів, незважаючи на проведення кількох антикорупційних форумів. „Він звернув свій так званий „гастрольний тур“... на фоні популізму, який демонструє пан Саакашвілі. Його слова розходяться з ділом“, — зазначає один із експертів. Зменшення обертів „Руху за очищення“ пов'язане, на думку експертів, з можливим „перенесенням“ дострокових виборів у парламент. Цікавим виглядає той факт, що низка опитаних нами фахівців розглядає активність „Руху за очищення“ як індикатор вірогідності проведення позачергових виборів.

ДИНАМІКА ЗМІН ВПЛИВУ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ – БЕРЕЗНЯ 2016

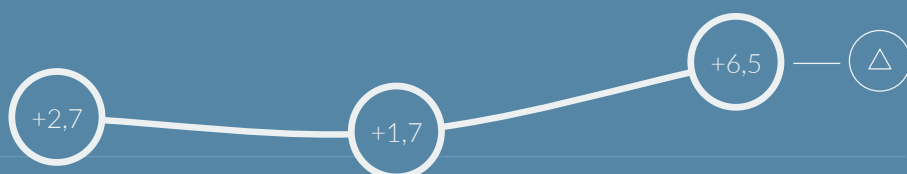
Батьківщина

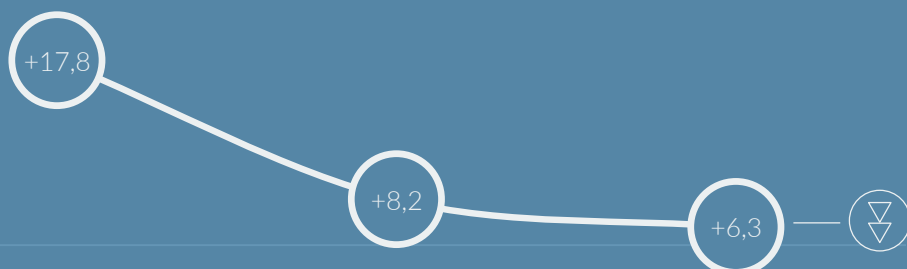
Самопоміч

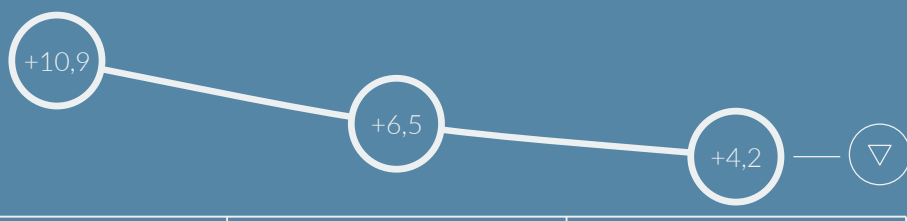
Опозиційний
блок

Солідарність

Свобода

Січень

Лютий

Березень

Індекс впливу політичних сил. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де негативні значення свідчать про зменшення впливу, позитивні — про зростання. Чим більший модуль числа, тим більш значні зміни. Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (уповільнився, прискорився тощо) протягом періоду, що розглядається; кількість стрілочок відповідає темпу.
Повний перелік партій наведено у статистичному додатку

ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК

Останні кілька місяців інформаційний фон навколо „Опозиційного Блоку“ був майже повністю затьмарений подіями, пов'язаними з іншими парламентськими партіями. Характеризуючи ступінь впливу „Опоблоку“, експерти більше говорять про низьку оцінку діяльності їх політичних конкурентів у Раді. Фактично партія зараз знаходиться у стані вичікування. Фахівці зазначають, що зростання її впливу перш за все пов'язане з падінням рейтингу провладних партій. Відповідно, зростає підтримка населенням опозиційних партій, які вдало використовують невдачі влади та вміло застосовують популістську риторичку. Також експерти відмічають доволі активну роботу місцевих партійних осередків Опоблоку. Наприклад: „Звернення громадян в суди проти декомунізації та перейменування населених пунктів доволі часто підтримуються представниками партії“, — зазначає експерт з Харківської області. Цікаво, що експерти з Дніпропетровської області майже не згадували вибори мера в Кривому Розі, коли характеризували збільшення впливу ОБ. І напевно це пов'язано з тим, що переможець — пан Вілкул — формально йшов на вибори як самовисуванець. Ці перегони взагалі не викликали того резонансу, якого очікувала „Оперативна Соціологія“, ні в інформаційному полі, ні в експертних думках. Також окремого зауваження заслуговує робота міської ради Северодонецька. Рада продовжує у березні працювати без міського голови, якого усунула більшість, а саме депутати з фракцій Наш Край, БПП, „Батьківщина“, РПЛ та „Опозиційний блок“. Ті сили, що не входять до створеної більшості, подали позов до суду, оскільки вважають усунення мера незаконним. У березні секретаря міської ради міністром юстиції було позбавлено права підпису, але рада продовжує працювати та приймати рішення. Тож очікуємо продовження цієї історії у квітні. Загалом „Опозиційний Блок“ додав 4,8 пункти у порівнянні з лютим, досягнувши позначки в +6,5 — поки що максимального значення. Прогноз також є позитивним — +6,3 на найближчі три місяці.

БПП СОЛІДАРНІСТЬ

Якщо вести мову про партію Президента, то можна відмітити, що через події у Верховній Раді з інформаційного поля майже зникли новини про діяльність партії на локальному рівні. Але саме за рахунок активності місцевих осередків „Солідарності“ експерти надали їй додаткових балів. Співбесідники „Оперативної

соціології“ побачили в березні досить непогану роботу партії на місцях: індекс впливу склав +6,3. Призначення головою Рівненської обласної ради депутата від „Солідарності“, створення так званої „широкої коаліції“ у Полтавській міській раді та інші тактичні перемоги БПП вказують на збільшення впливу цієї політичної сили. Також експерти з чотирьох західних областей вказали на активне використання адмінресурсів партією Президента. При цьому діяльність парламентської фракції та особисто Петра Порошенка навпаки мають згубні наслідки для подальшого розвитку „Солідарності“, в першу чергу, за рахунок падіння підтримки населення та внаслідок продовження парламентської кризи. Саме це є причиною уповільнення росту в березні (індекс знизився на 1,9 пункта у порівнянні з лютим), а також причиною негативного прогнозу (–5,7) до речі, найгіршого серед усіх партій.

САМОПОМІЧ

На противагу очікуванням „Оперативної соціології“, індекс „Самопоміч“ у березні склав +8,0 — друге місце серед усіх партій. І це враховуючи нищівну поразку на виборах міського голови Кривого Рога та відмову Андрія Садового зайняти пост Прем'єр-міністра.

Виріс рівень присутності представників „Самопоміч“ в інформаційному просторі області майже без витрачання на це коштів

Експерти відмічають активність та стійку позицію в місцевих органах влади партійних осередків, які і дозволяють втримувати важелі впливу. „Самопоміч“ займає зважену позицію та не втручається в місцеві скандали. Це дозволяє їй виглядати більш привабливо на фоні інших партій. До того ж „виріс рівень присутності представників „Самопоміч“ в інформаційному просторі області майже без витрачання на це коштів“, — зазначає експерт із Запорізької області.

ДИНАМІКА ЗМІН ВПЛИВУ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ — БЕРЕЗНЯ 2016 (ПРОДОВЖЕННЯ)

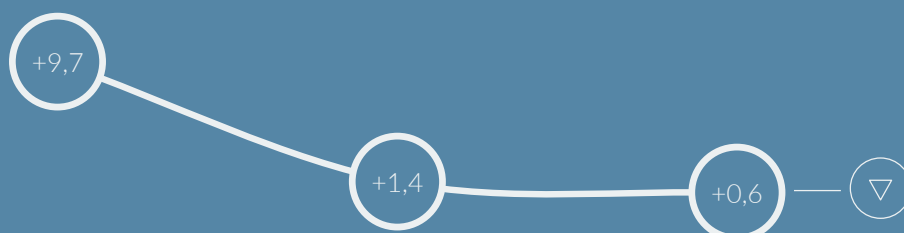
Відродження

РПЛ

УКРОП

Рух за очищення

Народний фронт

Січень

Лютий

Березень

Індекс впливу політичних сил. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де негативні значення свідчать про зменшення впливу, позитивні — про зростання. Чим більший модуль числа, тим більш значні зміни. Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (уповільнився, прискорився тощо) протягом періоду, що розглядається; кількість стрілочок відповідає темпу.
Повний перелік партій наведено у статистичному додатку

СВОБОДА

ВО „Свобода“, на думку експертів, продовжила нарощувати впливовість, хоч і уповільнила темпи. Індекс у березні зупинився на позначці +4,2, знизившись на 2,3 пункти в порівнянні з рівнем попереднього місяця. Окрім радикальної риторики, яка спрямована проти діючої влади та партій, представлених у парламенті, це можна пояснити й активною діяльністю „Свободи“ на місцях. „Це [зростання впливу „Свободи“] пов’язано з розчаруванням у Яценюку. Його прихильники перетікають до максимально схожих за поглядами, або до максимально критикуючих дії уряду Яценюка партій“, — зауважує експерт. Однопартійці Олега Тягнибока дуже хочуть повернутись до ВРУ, а так як ймовірність дострокових парламентських виборів досить висока, місцеві партійні осередки намагаються завоювати якомога більше симпатій виборців.

РПЛ

Впливовість Радикальної партії Олега Ляшка продемонструвала мінімальне збільшення — індекс склав лише +0,6. Як і в ситуації зі „Свободою“, радикали набирають вплив, граючи на настроях населення, яке розчарувалось у провладних партіях.

У березні інформаційний простір залишався дуже напруженим через політичну нестабільність. Увага була прикута до подій в Києві — „коаліціада“, відставка старого та формування нового уряду, звільнення Генерального прокурора та інше. Через це крізь увагу експертів промайнули майже непомітно також важливі, але менш гучні події. Наприклад, співрозмовники „Оперативної соціології“ майже не згадували переведення під домашній арешт лідера партії УКРОП Геннадія Корбана, поза увагою залишився вплив результатів голосування у Кривому Розі на позиції „Самопоміч“ та „Опозиційного блоку“, лише один експерт надав розгорнутий коментар щодо продовження кризи у Сєверодонецькій міській раді. Також досить стисло у цьому місяці коментувались дії РПЛ та „Свободи“. На думку редакції та багатьох опитаних експертів, це, в першу чергу, свідчить про вплив парламентської кризи на поведінку усіх політичних акторів. Протягом місяця на місцях було відсутнє розуміння точного сценарію розвитку політичної ситуації в країні, а за таких умов найбільш правильною позицією стало вичікування подальших кроків керівництва у Києві. „Усе, партії зтихли. Вони вичікують. На жаль, місцеві осередки партій живуть не в автономному режимі. Усе залежить від рішень, які приймаються в Києві, від рухів влади. Регіональні лідери політичних сил задають темп, який іде з Києва. Буде сигнал з Києва, тоді і почнеться якась активність“, — зазначає один із експертів.

Олександр Синиця

Політолог,
Спеціаліст з питань впливовості
політичних партій

ПОТЕНЦІАЛ

Шанси отримання голосів виборців
політичними партіями.

Вірогідність проведення
парламентських виборів протягом
найближчих 12 місяців

У березні в столиці запахло не лише весняним повітрям, а й вирішенням політичної кризи. Зниження відсотку ймовірності виборів до 55% викликане, в першу чергу, намаганнями створення нової двопартійної коаліції. На думку більшості експертів, як і прогнозувалось у минулому місяці, вона буде носити характер ситуативної, тимчасової. І завданням коаліції буде не вирішення політичної кризи, а її замороження. Ситуативна більшість дасть змогу наростити електоральний потенціал провладним партіям. Тому питання дострокових виборів і боротьби за електорат не втрачає своєї актуальності.

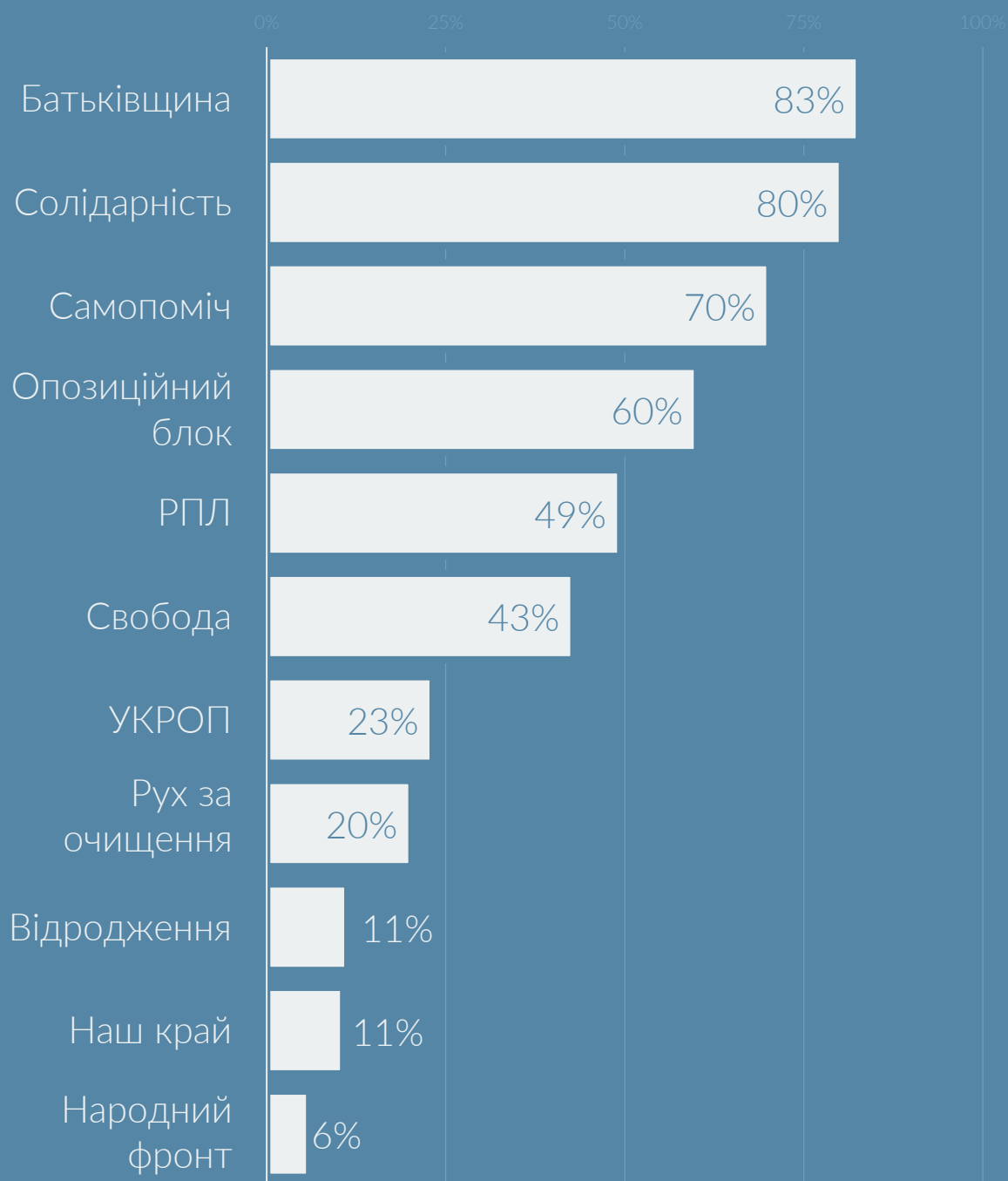
Але це у перспективі. Натомість поки що шанси „Солідарності“ потрапити до парламенту на наступних виборах дещо зменшились — -7,4 в.п. Зміна шансів пов'язана як з діяльністю партії у Верховній раді, так і з ім'ям її лідера Петра Порошенка. На думку одного зі співбесідників, „кроки Президента у вирішенні політичної кризи здавались млявими і хаотичними“. Також більшість експертів, не вбачає у діях Президента бажання якнайшвидшого вирішення проблеми з корупцією. Одним з маркерів цього була затяжна відставка генпрокурора. На додачу, в кінці березня на шпальтах газети The New York Times з'явилась стаття із критикою дій Петра Олексійовича під гучним заголовком „Непереможна корупція в Україні“. Саме на Президента та парламент покладають провину за неспроможність боротьби з корупцією та зволікання із судовою реформою.

”

Одна частина населення джерело
політичної кризи вбачає
у „Народному фронті“ та Прем'єрові,
а інша — у БПП та Президентіві

Також не пішла на користь БПП міцна дружба з „Народним фронтом“, побудована довкола створення нової коаліції. Це пов'язано з тим, що Арсеній Яценюк та його партія втратили довіру народу. НФ, як корабель, що тоне, тягне за собою на дно усіх, хто знаходиться на борту чи поруч у шлюпках. Тим часом капітан вже на березі і сушить весла.

ВИБОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПАРТІЙ У БЕРЕЗНІ 2016

Індекс електорального потенціалу партій. Його величина може змінюватися від 0% до 100%. Чим більше значення індексу, тим більшу кількість голосів партія має шанс отримати на виборах, якби вони відбувалися на початку квітня 2016 року

Повний перелік партій наведено у статистичному додатку

Один з аналітиків, який приймав участь у дослідженні, вважає, що у суспільстві склалась ситуація, коли „одна частина населення джерело політичної кризи вбачає у „Народному фронті“ та Прем'єрові, які не можуть забезпечити гідний рівень життя, а інша — у БПП та Президентів, які не забезпечили відставку все того ж Прем'єра і не докладають зусиль для реального вирішення політичної кризи“. Тому не дивно, що у такій ситуації шанси „Солідарності“ потрапити до ВРУ знизились. Та як висловився наш співрозмовник, „вони все ж залишаються важковаговиками у Верховній раді“. А електоральні шанси БПП залишаються досить високими — 80%. За цим показником партія займає друге місце в загальному переліку.

Такий конгломерат між БПП та НФ більше піде на користь останньому, вважає учасник дослідження. „Народний фронт“ навіть у ситуації, коли втратив свою легітимність, зможе залишитись при владі і розраховувати на декілька місць у майбутньому новоствореному Уряді, а також на певний час відстрочити перевибори, які у теперішній ситуації підуть не на користь партії. Популізм Арсенія Яценюка та його альтруїстичні заяви про готовність піти у відставку, безперечно, зіграли на користь партії. А за результатами нашого дослідження партія Прем'єра продемонструвала позитивну динаміку у березні (+2,6 в.п.) Тож, на думку експертів, НФ зберігає шанси потрапити до парламенту на наступних виборах. Але ці шанси все ще на мізерному рівні — лише 6%.

Одна частина населення джерело політичної кризи вбачає у „Народному фронті“ та Прем'єрові, а інша — у БПП та Президентів

На цьому тлі дивною видається діяльність „Самопоміч“. Експерт відзначає, що „відсутність чіткої позиції партії у створенні нової коаліції послаблює її електоральні шанси. На додачу одіозна поразка на виборах мера Кривого

Рогу та подальше скандальне виключення Милобога зі списку партії, відмова пана Садового входити до складу уряду“. На думку все того ж фахівця, „якщо „Самопоміч“ і далі буде гратись у красивих, європейських, розумних, порядних, і при цьому не приймати жодних кроків по боротьбі з негідниками і непорядними — це може погано для них закінчитись“. А як відомо, лави парламентської фракції БПП поповнюються колишніми членами „Самопоміч“, які виступили як резерв, запасні гравці. „І якщо партія не буде наполягати на позбавленні цих депутатів мандатів, то їх можуть запідозрити у спільній грі з БПП та „Народним фронтом“. А це в свою чергу призведе до того, що їх електоральні позиції покотяться до низу у слід за БПП та НФ“ (за принципом корабля, що тоне).

Нечітка позиція РПЛ та „Самопоміч“, відкриває нові можливості для підсилення позицій „Батьківщини“.

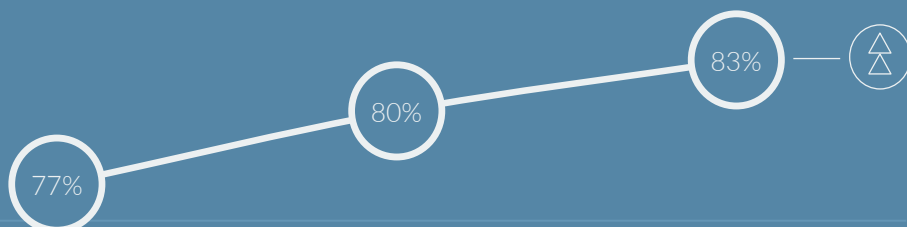
У лютому на фоні активних дискусій щодо створення коаліції шанси „Самопоміч“ потрапити до парламенту зростали. Натомість у березні партія не відзначилась активними діями в парламенті. Додамо сюди вже згаданий скандал у Кривому Розі і отримаємо негативну динаміку (–1,2 в.п.) І навіть якщо „Самопоміч“ потрапить до ВРУ, на думку експертів, вона „значно втратить у своїй кількості“.

Також відстороненою від вирішення політичної кризи, у всякому разі публічно, видається позиція Радикальної партії Олега Ляшка. На думку експертів, це „відзначилось на партії більш негативно, ніж позитивно“. І так само, як у випадку з попередньою партією, зростання її шансів потрапити до парламенту призупинилось і у березні знаходиться на позначці 49%.

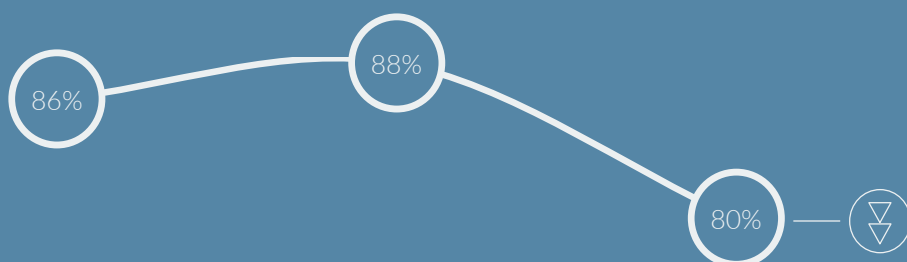
На думку наших спеціалістів, така нечітка позиція Радикальної партії та „Самопоміч“, як тих, що входили до коаліції, відкриває нові можливості для підсилення позицій тепер опозиційної „Батьківщини“. І на відміну від перших двох, партія пані Тимошенко другий місяць поспіль демонструє зростання своїх електоральних шансів. У березні приріст становив +2,5 в.п. І на даний

ДИНАМІКА ВИБОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ – БЕРЕЗНЯ 2016

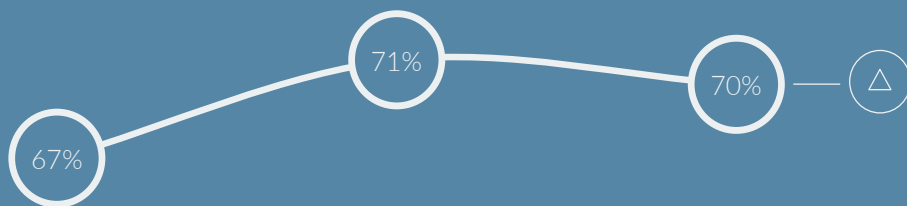
Батьківщина

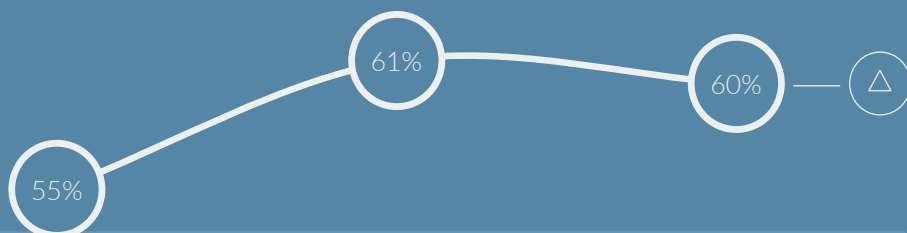
Солідарність

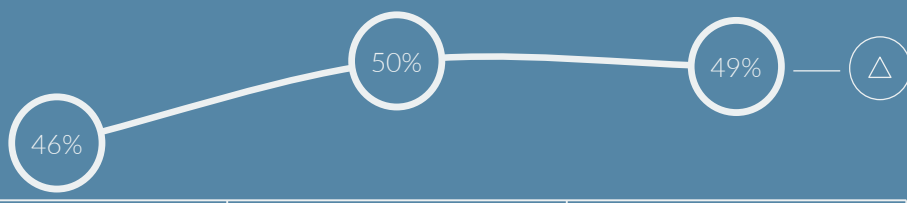
Самопоміч

Опозиційний блок

РПЛ

Січень

Лютий

Березень

Індекс електорального потенціалу партій. Його величина може змінюватися від 0% до 100%. Чим більше значення індексу, тим більшу кількість голосів партія має шанс отримати на виборах, якби вони відбувалися на початку квітня 2016 року. Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (зменшився, збільшився тощо) протягом періоду, що розглядається; кількість стрілочок відповідає темпу. Повний перелік партій наведено у статистичному додатку

момент вони мають найбільші шанси потрапити до парламенту на майбутніх виборах — 83%. Експерти сходяться на думці, що „Батьківщина“ відсторонилась від процесу створення нової коаліції з надією на те, що без її участі вона створена не буде. І саме партія Юлії Володимирівни найбільше зацікавлена у перевиборах, адже кількість депутатів у фракції на даний момент не відповідає її електоральному потенціалу.

На високій позначці залишаються шанси „Опозиційного блоку“ — 60%, хоча й спостерігається незначне зниження у порівнянні з минулим місяцем — на 1,1 в.п. Ця політична сила все ще залишається у тіні, але найближчим часом від неї очікують активізації риторики у питаннях, що стосуються незадовільної роботи Уряду та Президента. Це дозволить партії „таким чином покращити своє становище“. Тим паче, на фоні складної соціально-економічної ситуації в країні, вони будуть продовжувати нарощувати свій електорат. На думку одного з депутатів місцевої ради, „незалежно від того, який буде закон [Про вибори народних депутатів], він усе одно буде на користь „Опозиційного Блоку“. І вони можуть отримати найбільше мандатів“.

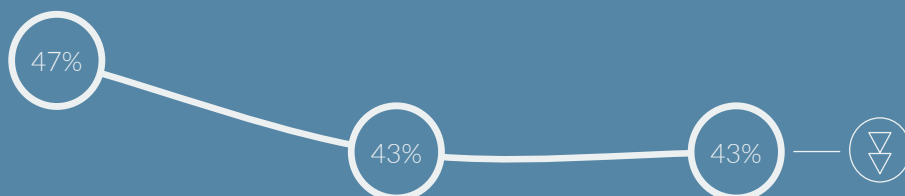
„Свобода“ має найкращі шанси серед партій, фракції яких не представлені у парламенті, взяти участь у розподілі мандатів

Експерти зазначають, що до ВРУ обов'язково потраплять партії, які наразі не мають своїх фракцій, а це „Свобода“, УКРОП та, можливо, Відродження, Наш Край, Громадянська позиція. На думку одного з наших спеціалістів, „саме ці партії будуть демонструвати найбільше нарощування м'язів“.

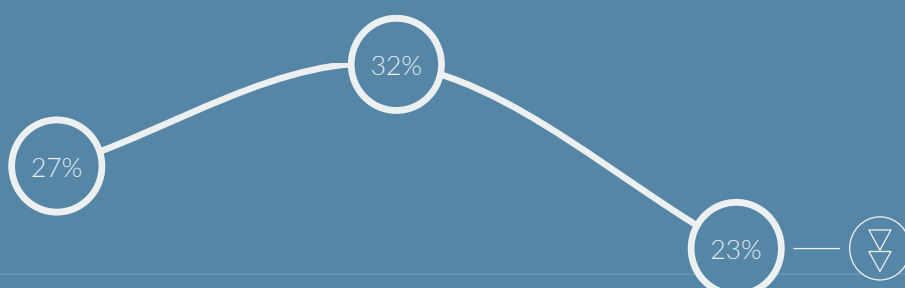
І поки що маленькими кроками до великої мети йдуть декілька з цих партій. Так, Наш Край зростив свої шанси до 11% і другий місяць поспіль має позитивну динаміку на рівні +1,9 в.п. Хоча й експерти вважають, що „партія поки що існує у незрозумілому форматі“.

ДИНАМІКА ВИБОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ – БЕРЕЗНЯ 2016 (ПРОДОВЖЕННЯ)

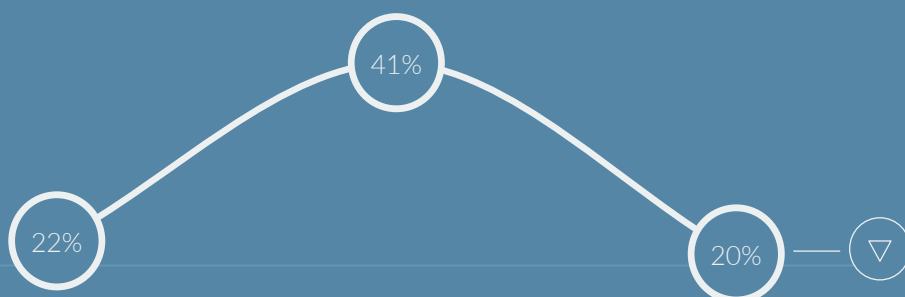
Свобода

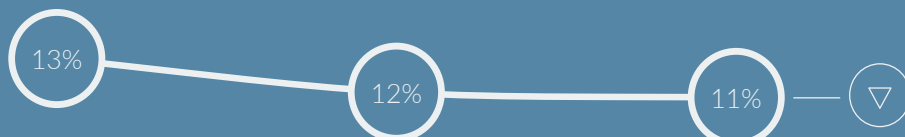
УКРОП

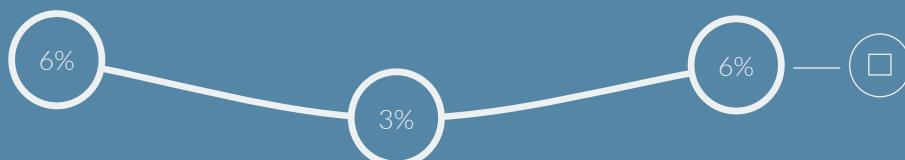
Рух за
очищення

Відродження

Народний
фронт

Січень

Лютий

Березень

Індекс електорального потенціалу партій. Його величина може змінюватися від 0% до 100%. Чим більше значення індексу, тим більшу кількість голосів партія має шанс отримати на виборах, якби вони відбувалися на початку квітня 2016 року. Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (зменшився, збільшився тощо) протягом періоду, що розглядається; кількість стрілочок відповідає темпу.
Повний перелік партій наведено у статистичному додатку

Громадянська позиція також має позитивну динаміку +1,3 в.п. і її шанси вже становлять 5%. Дехто з експертів називає цю партію „неконтрольованою, і це може відлякувати потенційних партнерів“. На додачу, це не найпотужніша партія, яка працює з „антипрезидентською риторикою“.

Відродження другий місяць поспіль демонструє поступове зменшення своїх електоральних позицій, і у цьому місяці шанси потрапити до ВРУ становлять 11%. „Свобода“, яка ще у лютому втратила 4.4 в.п., так і закріпилась на позиції 43%. І поки що „свободівці“ мають найкращі шанси прийняти участь у розподілі мандатів серед партій, фракції яких не представлені у парламенті.

Серед існуючих партій за березень найбільше втратив УКРОП — -8,8 в.п. На думку експертів, не останню роль у цьому зіграв суд над Корбаном та перемовини пана Коломойського з паном Порошенком. Але ж варто пам'ятати, що „після того“, ще не гарантує „по причині того“.

У лютому в поле зору наших спеціалістів потрапив Національний Рух Дмитра Яроша. Він гучно заявив про себе у медійному просторі і мав би згуртувати навколо себе прихильників радикальних сил. Натомість у березні його не згадав жоден експерт. А отже, і шанси впали до нуля.

”

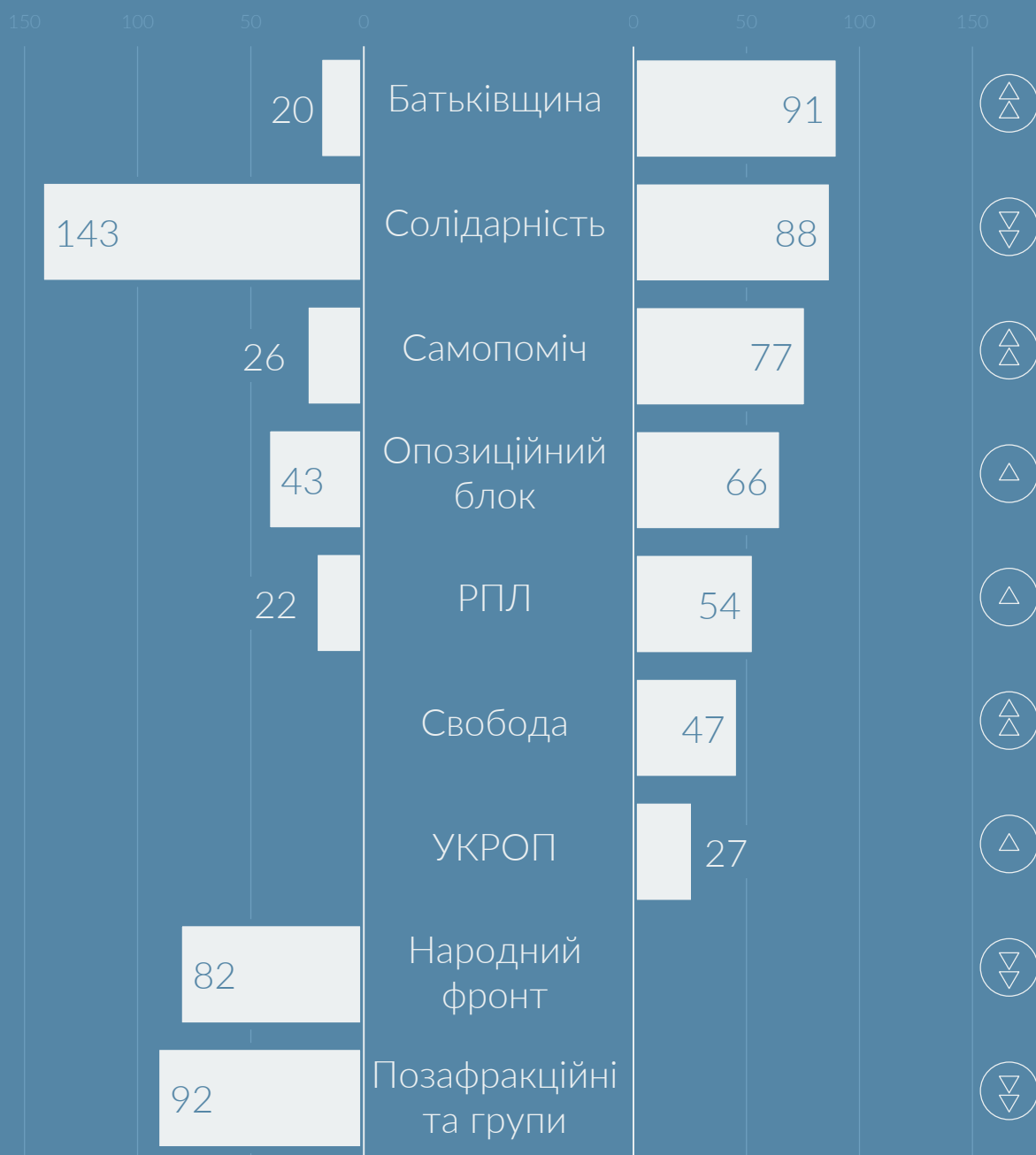
До прибічників „Руху за очищення“
буде перетікати електорат усіх партій,
який з тих чи інших причин розчарова-
ний своїм вибором

Серед експертів не вщухають розмови стосовно нового проекту „Рух за очищення“. Наші експерти вважають, що у суспільстві є запит на нові політичні сили, серед яких і „Рух“ пана Саакашвілі. Але, за підсумками березня, ми можемо констатувати, що єдине чим поки що відзначився „Рух“ — це гастролі містами України. Більше ніяких конкретних діянь, лише бездіяльність.

РОЗПОДІЛ СЕРЕД ПАРТІЙ «ГІПОТЕТИЧНИХ МАНДАТІВ»

ЧИННИЙ СТАН

ЯКБИ ВИБОРИ ВІДБУЛИСЯ
В БЕРЕЗНІ 2016

Розрахункова кількість депутатів від партій, які змогли пройти в ВРУ за пропорційною системою. Розраховується на підставі електорального потенціалу партій. Піктограми зображують напрямки динаміки індексу (зменшився, збільшився тощо) порівняно до чинного становища, кількість стрілочок відповідає темпу.

Експресивні промови Міхеїла Саакашвілі закінчились, як тільки-но стало відомо про можливе створення нової коаліції, певну стабілізацію (замороження) політичної кризи, а отже і відстрочення дострокових виборів. Це ще раз підтверджує думку спеціалістів, „що це не більше, ніж черговий проект Банкової, який стартуватиме під вибори, а не задля високої мети боротьби з корупцією“. Хоча один з народних депутатів висловився за те, що партія під егідою Одеського губернатора „буде створена вже у травні, і це буде партія, а не рух, не якісь балачки“. На думку експерта, потенційним електоратом цієї, ще не існуючої, партії „будуть колишні прибічники „Народного фронту“ і ті, хто не голосував за „Самопоміч“ і БПП“. Інший спеціаліст, відзначає, що електоральне поле цієї партії ще більше: „до прибічників „Руху за очищення“ буде перетікати електорат усіх партій, який з тих чи інших причин розчарований своїм вибором“. Одним словом, партія розбитих надій.

”

В умовах роздробленості партій,
5% бар'єр — не такий вже й великий.

І все ж великий сегмент виборців становлять ті, хто ще шукає свою партію. Наш експерт слушно підмітив, що після заборони Компартії України незадоволеними залишаються прихильники лівих політичних сил. І цю нішу все ще може хтось зайняти. До того ж на думку політтехнолога, який приймав участь у дослідженні, „в умовах роздробленості партій, 5% бар'єр — не такий вже й великий“. Сучасне атомізоване політичне середовище, у якому більшість партій має яскравого лідера та веде більш-менш активну агітаційну кампанію, дає можливість електорату обирати. Хоч у більшості випадків цей вибір ситуативний та емоційний. У такій ситуації голоси електорату розподіляються серед великої кількості партій. Такий собі прояв плюралізму думок та демократії. Тому у новому парламенті ми зможемо спостерігати за роботою більше, ніж 6 партій.

РОЗПОДІЛ СЕРЕД ПАРТІЙ «ГІПОТЕТИЧНИХ МАНДАТІВ»

ЯКБИ ВИБОРИ ВІДБУЛИСЯ
В ЛЮТОМУ 2016

ЯКБИ ВИБОРИ ВІДБУЛИСЯ
В БЕРЕЗНІ 2016

Розрахункова кількість депутатів від партій, які змогли пройти в БРУ за пропорційною системою. Розраховується на підставі електорального потенціалу партій. Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (зменшився, збільшився тощо) порівняно до стану попереднього місяця, кількість стрілочок відповідає темпу.

У цьому номері ми продовжуємо розпочату нами рубрику розподілу „гіпотетичних мандатів“. Тож ми вважаємо, що частота згадувань партії експертами корелює з її здатністю отримати голоси виборців. Розподілимо всю кількість голосів „потенційних виборців“ між партіями пропорційно до їхніх індексів. За результатами обчислень 7 партій отримають частку „потенційних голосів“, що перевищує 5%. Іншими словами, до парламенту зможуть пройти: БПП, „Батьківщина“, „Самопоміч“, „Опозиційний блок“, РПЛ, „Свобода“ та УКРОП. Варто зазначити, що на ці 7 партій — третину від усіх згаданих експертами — припадає 86% голосів „потенційних виборців“.

Таким чином, розраховуємо кількість „гіпотетичних мандатів“, що отримали б партії, якби вибори до Верховної Ради відбувались за пропорційною системою.

Якби „Рух за очищення“ брав участь
у виборах, він, відібравши голоси
в інших гравців, залишив би
за бортом УКРОП.
Але і сам не подолав би 5% бар'єр

Лідерами за цим показником залишається БПП, „Солідарність“ та „Батьківщина“. Але якщо „Батьківщині“ вдалося дещо покращити цей показник, і тепер вони можуть розраховувати на 91 „гіпотетичний мандат“, то „Солідарність“, навпаки, втратила у порівнянні з минулим місяцем — тепер претендують на 88 „гіпотетичних депутатських крісел“.

Найбільше серед усіх партій, які отримали більше 5% потенційних голосів, втратив УКРОП. У лютому ця партія могла б отримати 33 „гіпотетичних мандати“, а тепер лише 27. Усі інші партії або додали у свій актив, або продемонстрували міцну стабільність. Так, ВО „Свобода“, „Самопоміч“, „Опозиційний блок“ та РПЛ добрали по 1 місце у парламенті у порівнянні з лютим.

РОЗПОДІЛ СЕРЕД ПАРТІЙ «ГІПОТЕТИЧНИХ МАНДАТІВ» (ЯКБИ «РУХ ЗА ОЧИЩЕННЯ» БРАВ УЧАСТЬ)

ЯКБИ ВИБОРИ ВІДБУЛИСЯ
В ЛЮТОМУ 2016

ЯКБИ ВИБОРИ ВІДБУЛИСЯ
В БЕРЕЗНІ 2016

Розрахункова кількість депутатів від партій, які змогли пройти б до ВРУ за пропорційною системою. Розраховується на підставі електорального потенціалу партій. Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (зменшився, збільшився тощо) порівняно до до стану попереднього місяця, кількість стрілочок відповідає темпу.

Якщо в лютому „Рух за очищення“ претендував на цілих 40 „гіпотетичних депутатських крісел“, то в березні навіть не подолав би 5% бар’єр. Ба більше, якщо сила Саакашвілі брала б участь у виборах, вона, відібравши голоси в інших гравців, залишила б за бортом і УКРОП.

Порівнюючи гіпотетичний розподіл мандатів із тим, який маємо зараз, помітно, що з можливих виборів найбільше користі отримують усі партії, окрім БПП, який може втратити третину від своїх теперішніх мандатів та „Народний фронт“, який і зовсім не потрапить до парламенту.

Підсумовуючи, можемо констатувати, що у березні „гіпотетична розстановка сил у парламенті“ порівняно з попереднім місяцем кардинально не змінилась. Серед існуючих партій туди „гіпотетично“ потрапляють все ті ж 7 політичних сил, що і у минулому місяці. А досі не створений політичний проект „Рух за очищення“ вилетів з перегонів, так їх і не розпочавши.

ІМОВІРНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАЧЕРГОВИХ ВИБОРІВ ДО ВРУ

Імовірність проведення виборів до Верховної Ради України протягом найближчих 12 місяців — з квітня 2016 по березень 2017 року

Цього разу експертна думка щодо імовірності позачергових парламентських виборів розділилась майже порівну. Їх вірогідність зменшилась на 11,5 відсоткових пункти і складає 55%. Іншими словами, негативна місячна динаміка у березні свідчить про зменшення впевненості серед експертів щодо проведення виборів. 45% спеціалістів аргументують протилежну точку зору про те, що у найближчі 12 місяців парламентських виборів не проводитимуть. Отже, почнемо з аргументів „проти“.

По-перше, перевибори не вигідні двом найбільшим фракціям Верховної Ради. Для Блоку Петра Порошенка та „Народного фронту“ результатом позачергових виборів може стати зменшення присутності в Раді. Так як, на думку спеціалістів, у результаті перевиборів свою присутність у парламенті можуть збільшити „Опозиційний блок“, „Батьківщина“, „Самопоміч“ та „Свобода“. Проте, для самого Петра Порошенка це не стане суттєвою втратою. Оскільки, згідно з даними деяких ЗМІ, в Банкової є ще чотири проекти, які гіпотетично можуть отримати місця в парламенті. Серед них найкращі шанси мають „Рух за очищення“ та „Наш край“. Та все ще не проявляють достатнього рівня активності „Партія простих людей“ та „Народний контроль“.

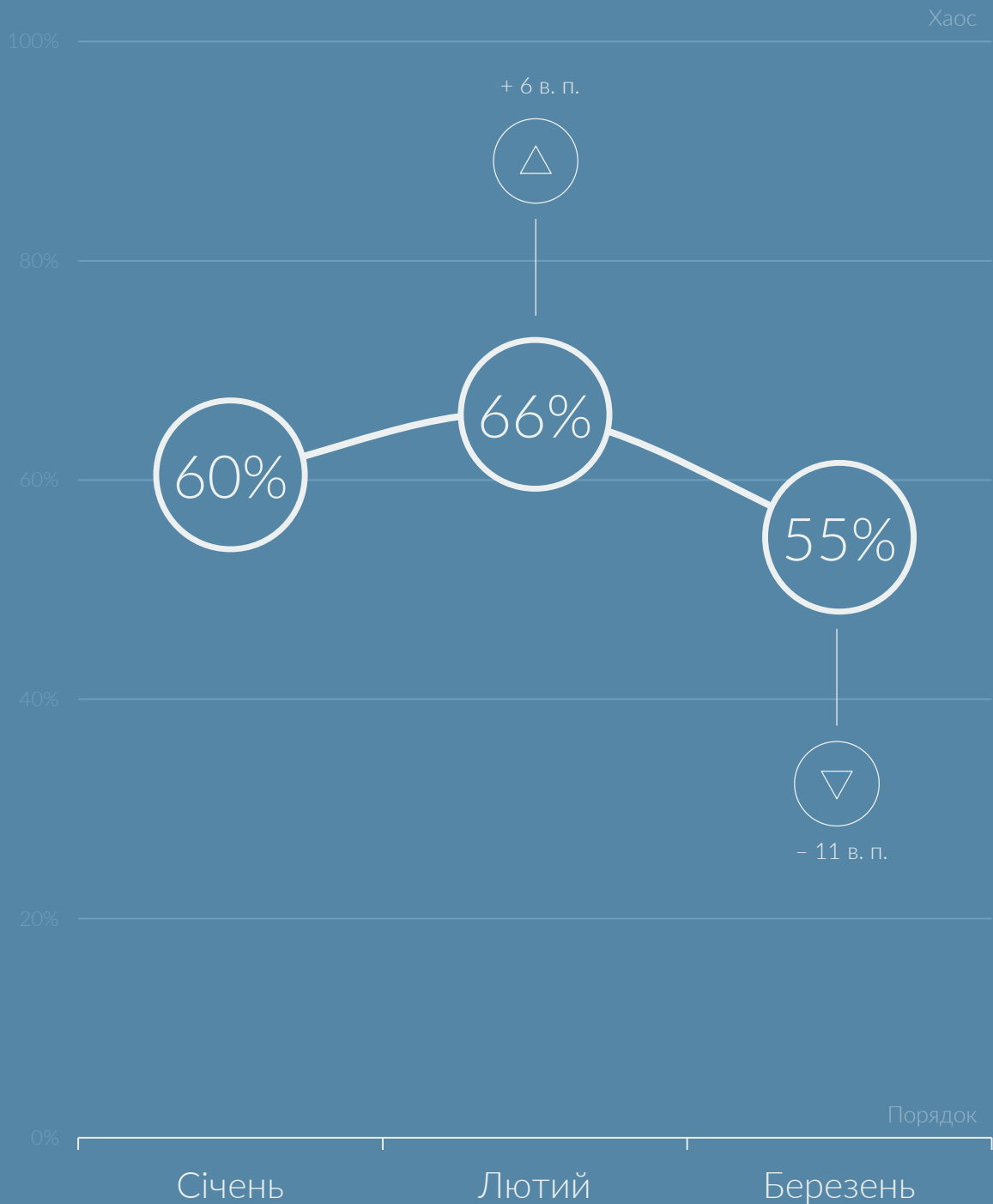

Позачергові парламентські вибори можуть призвести до поглиблення наявної політичної кризи та заблокувати співробітництво з МВФ

Не зважаючи на власні шанси збільшити присутність у Верховній Раді, лідери багатьох фракцій готові співпрацювати з Блоком Петра Порошенка. Наприклад, Олег Ляшко після зустрічі із Петром Порошенком зробив заяву про те, „що майже усі очільники партій були проти виборів та задекларували готовність до формування нового уряду“.

По-друге, реакція європейських партнерів на позачергові вибори може бути негативною. Адже „на думку Арсенія Яценюка, позачергові парламентські вибори взагалі можуть призвести до поглиблення наявної політичної кризи та заблокувати співробітництво з МВФ“, — зауважив один з експертів.

ДИНАМІКА ІМОВІРНОСТІ ПОЗАЧЕРГОВИХ ВИБОРІВ ДО ВРУ (ЯК МІРИ ПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ)

Імовірність проведення виборів до Верховної Ради України протягом 12 місяців починаючи від місяця наступного після того, щодо якого вимірюється індекс

По-третє, як повідомляють деякі представники політичному, в позачергових виборах просто немає сенсу, „адже народ проігнорує виділену для нього можливість покращити соціально-економічну ситуацію в країні“. Згідно з експертною думкою, люди не вбачають серед представників політичному альтернатив існуючому уряду, тому впевнені в своїй неспроможності досягти суттєвих змін. Виходячи з цього, на думку одного зі спеціалістів: „Вибори не зможуть каналізувати соціальну напругу в суспільних настроях“.

До того ж, експерти відзначають відсутність бюджетних можливостей для проведення позачергових парламентських виборів. З цього приводу була висловлена наступна думка: „Непроведення виборів — біда, а проведення — ще більша біда, адже повністю виснажить бюджетні кошти“. Деякі представники політичному вказують на появу фінансової можливості їх проведення не раніше, ніж за півтора роки.

Більшість експертів розглядає сформування коаліції як найбільш імовірний сценарій розвитку подій в короткій перспективі

Цікаво, що обидві групи спеціалістів — як ті, хто впевнений у можливості проведення виборів, так і ті, хто дотримується зворотної думки — розглядають сформування коаліції як один із можливих сценаріїв розвитку подій. Втім, цілі формування вбачаються різні. Експерти, які вважають, що позачергових виборів не буде — а таких, нагадаємо, 45% — визначають коаліцію як акт самозбереження багатьох політичних фігур та альтернативний вихід із ситуації кризи. У свою чергу, спеціалісти, що висловили думку про ймовірність виборів у найближчі 12 місяців, вбачають у коаліції механізм зволікання, „відтягування неминучого кінця“. При цьому обидві групи експертів погоджуються з думкою про те, що, скоріше за все, буде сформовано „ситуативну математичну коаліцію“ на двопартійній основі — за участі Блоку Петра Порошенка та „Народного фронту“. Діяльність такої формації, з великою ймовірністю, може бути паралізовано, що призведе до подальшої делегітимації влади та підвищення можливості соціального вибуху.

Отже, надалі перейдемо до аргументів „за“.

За словами одного з експертів: „Суспільство вимагає змін, а наявний підхід до реформування країни показує, що перші особи країни не розуміють вимог часу“. Актуальний стан речей свідчить, що проблеми населення потребують свого вирішення. Саме тому, згідно з оцінками спеціалістів, для „пониження соціальної напруги та лімітування можливого соціального вибуху необхідні перевибори. Лише вони нормалізують самопочуття суспільства“.

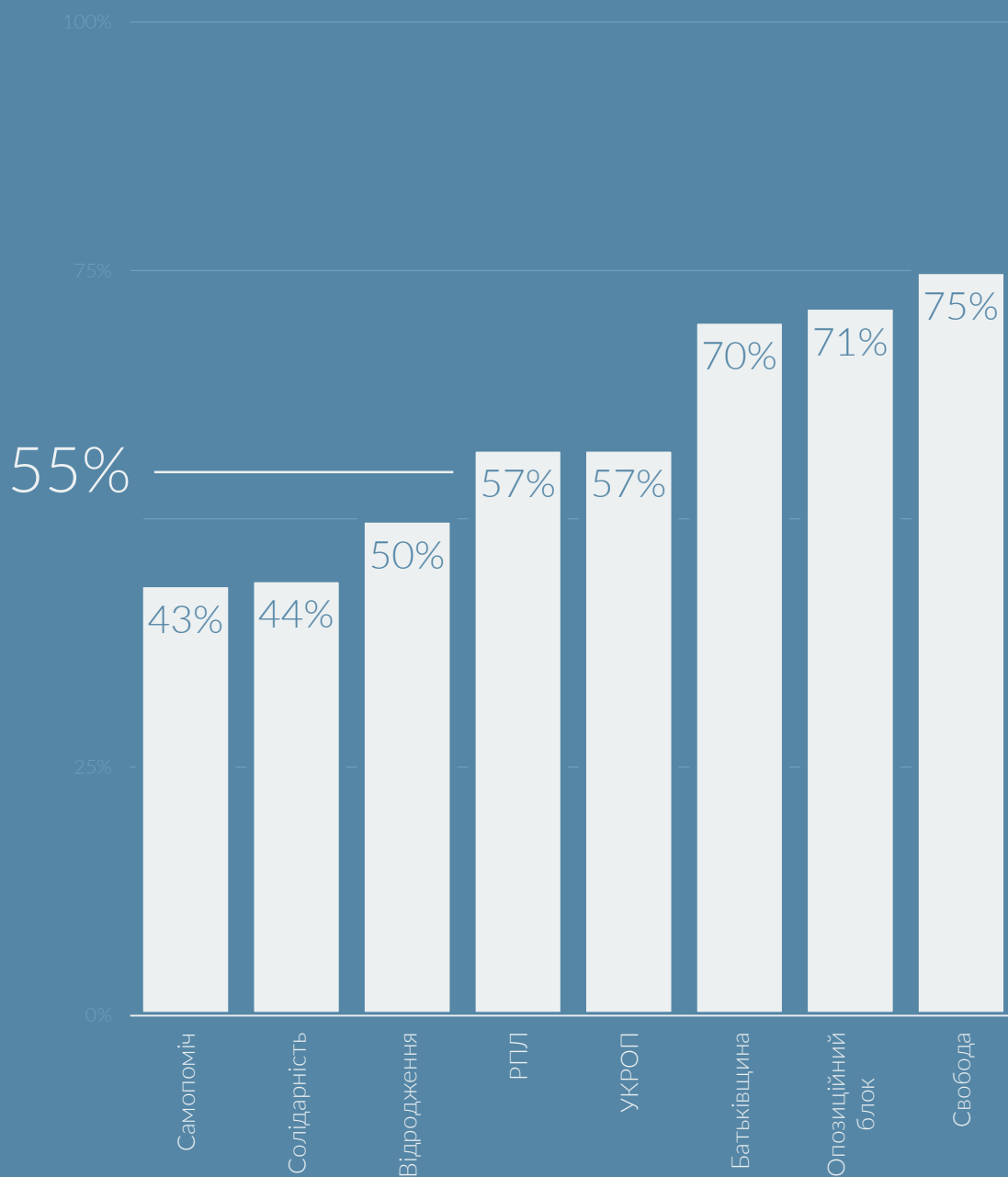
Ще одним аргументом на користь позачергових перевиборів є безпосередньо зіткнення різних політичних інтересів та розгорнута політична криза у активній фазі, наявні в парламенті. Як зауважив один із депутатів: „Чим частіше будемо прати білизну, тим чистішою та свіжішою вона буде“. Тому для ліквідації політичної кризи, на думку експертів, „необхідно повністю перезавантажити владу, бо «..як ви не сідайте, все в музиканти не годиться»“.

”

Для пониження соціальної напруги та лімітування можливого соціального вибуху необхідні перевибори. Лише вони нормалізують самопочуття суспільства

До того ж, опонуючи до точки зору про відсутність бюджетних коштів на проведення виборів, експерти називають її „популізмом“ та зазначають наступне: „Для фінансування позачергових виборів необхідна сума в десятки разів менше, аніж та, що розкрадається з бюджету“.

ОЦІНКА ІМОВІРНОСТІ ВИБОРІВ ПРЕДСТАВНИКАМИ РІЗНИХ ПАРТІЙ

Частка експертів від кожної партії, яка вважає, що вибори до Верховної Ради України відбудуться протягом найближчих 12 місяців — з березня 2016 по лютий 2017 року

Проаналізувавши думку представників різних партій щодо імовірності позачергових парламентських виборів, ми дійшли наступних висновків. По-перше, зважаючи на високі шанси потраплення до Верховної Ради, в порівнянні з минулим місяцем підвищується показник впевненості серед представників „Батьківщини“ та „Опозиційного блоку“ і складає тепер 70% та 71% відповідно. Оскільки обидві партії продовжують нарощувати свій електоральний потенціал, то вони найбільше трансюють цю думку. По-друге, на фоні зростання конкурентів згасає впевненість ВО „Свободи“ та партії УКРОП. Проте, якщо впевненість представників ВО „Свобода“ знизилась на 4 відсоткових пункти і складає 75%, то у членів партії УКРОП вона впала на цілих 32 відсоткових пункти до позначки 57%. По-третє, оцінка членів ББП значно нижче середнього рівня — лише 44% відсотки вважають, що вибори відбудуться протягом найближчих 12 місяців.

Таким чином, думку про імовірність перевиборів схильні трансювати представники тих партій, які є найбільш зацікавленими в цьому — зокрема, „Батьківщина“ та „Опозиційний блок“. Натомість, впевненість Блоку Петра Порошенка та партії УКРОП згасає на фоні зменшення їх електорального потенціалу.

Владислав Балійчук

Соціолог, аналітик,
Спеціаліст із питань електоральних
позицій політичних партій

АГІТАЦІЙНІ НАМЕТИ

Переваги й недоліки використання
агітаційних наметів.

Основні вимоги до агітаторів.

Сценарний метод перевірки роботи
наметів

Незважаючи на появу та розвиток нових методів агітації, у тому числі пов'язаних з Інтернет-технологіями, класичні інструменти залишаються широко розповсюдженими та й досі дієвими. До таких методів належить і використання агітаційних наметів. Проте, будь-яка технологія є ефективною лише за умови доречності, своєчасності та вірності її застосування. Одним із факторів, що забезпечує правильність роботи, є якісний контроль. І саме про методи контролю (зокрема, використання сценаріїв перевірки) йтиме мова нижче.

Намети як засіб агітації несуть у собі дві функції: розповсюдження інформації та візуальне захоплення території (округу). Цей функціонал може бути реалізований і в інші способи, але зазвичай одночасно використовується декілька інструментів. Кожен з методів має свої сильні та слабкі сторони, отже вибір конкретного інструментарію залежить від цілей та умов проведення виборчої кампанії. Використання агітаційних наметів має свої переваги й недоліки:

1. Можливість особистого та неквапливого контакту з виборцем. Більшість перехожих поспішає за своїми справами, проте частина з них може, а дехто і прагне, присвятити час спілкуванню з агітатором у наметі. У такому випадку дуже важливо, щоб діалог був приємним та змістовним.
2. Можливість гнучкої ротації наметів. Зручність перенесення наметів в інше місце надає можливість, по-перше, швидко реагувати на зміни обставин, а по-друге, дозволяє кожному намету взаємодіяти з різними групами людей, що рухаються різними маршрутами. Та навпаки, якщо намет тривалий час стоятиме на одному місці, повз нього проходитимуть, великою мірою, одні й ті самі виборці.
3. Зручність контролю. Роботу намету зручно перевірити: можна прослідкувати, коли агітатори почали працювати, коли закінчили, наскільки активно вони роздають матеріали та спілкуються з виборцями (чи просто сидять на стільці весь день); можна оцінити, який є візуальний стан намету тощо.
4. Змінення візуальної складової. Напет можна використовувати в тому числі в якості рекламного носія. Він може мати змінні площини (на кшталт так званих „кубів“), або можливо просто кріпити до боків намету додаткові матеріали — афіші, анонси, програми тощо.

1. Складність підготування агітаторів. Агітатор у наметі має бути краще підготованим, ніж той, що просто роздає листівки або розносить газети. Спілкування з виборцем є однієї з функцій агітаційного намету, та для того, щоб діалог міг бути якісним, до агітатора висуваються додаткові вимоги. Це значить, що на їх підбір і підготовку потрібно більше часу, відповідно, збільшується й вартість підготовки.

2. Організація логістики. Наметова кампанія в будь-якому випадку потребує логістичного рішення: чи то щоденне транспортування наметів в точки дислокації, чи організація зберігання наметів неподалік від місця роботи. Не слід забувати й про необхідність доставки інформаційних матеріалів у намети. Ресурси, що потрібні на організацію логістики (матеріальні, технічні, фінансові), варто врахувати при плануванні кампанії.

3. Залежність від погоди та пори року. Використання наметів майже унеможлиблюється в разі складних метеорологічних умов (дощу, сильного вітру, снігу тощо). Сильно ускладняється робота й у мороз. Обмеженням є і використання в темний час доби.

Якість роботи агітаторів у наметі — ключовий фактор ефективності останнього. А навпаки, недбалість, халатність помилки, неадекватна поведінка тощо — все це здатне призвести до серйозних втрат, в тому числі й репутаційних. Можна без перебільшення сказати, що агітатор у наметі є обличчям кандидата або партії.

На жаль, аспект якості часто залишає бажати кращого. По-перше, це викликане малим обсягом часу, що відводиться на підготовку кадрів. По-друге, часто працівники є заручниками стереотипу, що „робота в наметі — не бий лежачого, можливість заробити без зайвих зусиль“.

Отже, забезпечення якісної роботи здатне надати суттєву конкурентну перевагу будь-якій наметовій кампанії. Ключовими факторами, що впливають на якість, є відбір, мотивація, навчання та контроль діяльності агітаторів.

Можна без перебільшення сказати, що агітатор у наметі є обличчям кандидата або партії.

ВІДБІР

Персонал для роботи у наметах варто відбирати за певними вміннями та характеристиками, серед яких: комунікабельність, активність, фізичне здоров'я (робота у наметі потребує великих навантажень), презентабельний зовнішній вигляд. Дуже бажаною є базова лояльність до партії чи кандидата.

МОТИВАЦІЯ

Мова йде не лише про достатній (бажано вищий ніж у конкурентів) рівень оплати, але і нематеріальну складову. Агітатори мають регулярно зустрічатися з кандидатом або спікерами від партії, отримувати актуальну інформацію. Примусити агітувати якісно майже неможливо, можливо лише підштовхнути до цього через мотивацію, створення відчуття співучасті в агітаторів.

НАВЧАННЯ

Агітатор має знати та розуміти інструкцію, що регламентує його діяльність, знати програму партії чи кандидата, володіти базовими навичками ведення діалогу. Зокрема, вміти грамотно вітатися, підтримувати бесіду, уникати негативу, справляти позитивне враження. Всі навички можна здобути під час навчання. Ба більше, останнє також є етапом відбору, адже дозволяє відсіяти частину кандидатів.

КОНТРОЛЬ

Здійснює організуючий вплив. Більше того, відсутність гідного контролю може „зіпсувати“ добре відібраного, мотивованого та навченого агітатора. Контроль роботи — це перевірка дій агітатора на їх відповідність інструкції. Наприклад, чи вчасно намет починає та припиняє працювати, чи вдягнений агітатор у брендований одяг, чи пропонує він матеріали людям, що проходять повз нього тощо. Проте це лише спостереження, і воно, на жаль, майже не дає розуміння того, наскільки добре агітатор спілкується з виборцями.

Ключовими факторами,
що впливають на якість роботи
агітаторів, є відбір, мотивація, навчання
та контроль їх діяльності

Один з варіантів вирішення цієї проблеми — сценарний контроль. Тобто такий тип перевірки, під час якого співробітник, що інспектує роботу, вдає з себе виборця, працівника виконавчих органів, представника іншої партії тощо. Співробітник, мовляв, грає певну „роль“, моделюючи ситуацію, що може виникнути під час роботи намету. Таким чином, контролер може подивитись на те, чи правильно агітатор поводить себе у певній ситуації, чи дотримується останній інструкції тощо.

В якості прикладу наведемо низку сценаріїв, що є досить універсальними та дозволяють перевірити різні аспекти роботи агітаторів:

1. Керівник районної партійної організації. „Доброго дня, я керівник районної партійної організації партії ... Я збираю інформацію про питання, які задають перехожі. Скажіть, що говорять про кандидата, про що питаються? Чи правда, що про нього говорять нібито він має судимість (немісцевий, 10 разів змінював партію, або що)“ — Перевіряє розуміння режиму конфіденційності.
2. Керівник контролерів зі штабу. „Доброго дня, я керівник контролерів, перевіряю їх роботу. Розкажіть, як вони вас перевіряють і де фіксують результати перевірок. Назвіть своє прізвище та ім'я, пошукаю вас у списку наших активістів. Які контролери вас вже перевірили? Їх прізвища, імена. Коли вам підвезуть наступну партію газет?“ — Перевіряє розуміння режиму конфіденційності.

Сценарний контроль дозволяє перевірити чи правильно агітатор поводить себе у певній ситуації, чи дотримується інструкції тощо

3. Кандидат у депутати від іншої партії. „Доброго дня, я кандидат у депутати від партії Х. За рогом (поруч) знаходиться моя громадська приймальня. Я не хочу, щоб ваш намет стояв біля входу в мою приймальню. Переставте її на 50–100 метрів далі. Раджу переставити вам самим і швидко, а то наші хлопці можуть вам допомогти залишитися без намету взагалі. У вас є 10 хвилин“ — Перевіряє знання юридичних нюансів роботи.
4. Співробітник міськвиконкому. „Здоровствуйте, я співробітник управління внутрішньої політики міської ради. Хто ваш керівник? Прізвище, ім'я, телефон? Ви знаєте, що розміщення вашого намету незаконно? Пред'явіть дозвільні документи на розміщення намету!“ — Перевіряє знання юридичних нюансів роботи.

5. Працівник правоохоронних органів. „Бажаю здоров'я! Дільничний сержант Іванов! Пред'явіть ваші документи! Чим ви тут займаєтеся в громадському місці? Вас оформлено приватним підприємцем? Ви знаєте, що намет — це мала архітектурна форма? У Вас є ліцензія на збір інформації в публічних місцях?“ — Перевіряє знання юридичних нюансів роботи.

Періодичне проведення таких перевірок дозволяє також покращити готовність агітаторів до непередбачуваних ситуацій, збільшити їх зібраність та самовіддачу

6. Вербувальник від штабу противників. „Вітаю! Мене звуть Олексій! Як я можу до вас звертатися? Дуже приємно! Спостерігаю за вашою роботою вже не перший день. Чув, Вам платять мало, а вимагають багато. У мене є пропозиція, яка Вас зацікавить. Ви чули про партію Х? У нас оплата подібної роботи більша, а розрахунок здійснюється щотижня. Бачу, що Ви працюєте якісно, ми дуже потребуємо таких співробітників. Дайте свій номер телефону, я Вам протягом завтрашнього дня зателефоную і зорієнтую за датою старту. Думаю, Ви зможете приступити через два дні. Ви могли б дати мені документи, які використовуєте в роботі, щоб я зробив собі копії? Я заплачу“ — Перевіряє лояльність.

7. Здобувач. „Добридень! А як до Вас влаштуватися на роботу? Я зараз без роботи, на підприємстві відправили у відпустку за свій рахунок на півроку. Дуже потрібна робота. Досвід роботи в наметах з передвиборних відпрацював(ла). Я затятий прихильник партії і дуже хотів(ла) би працювати у вашій команді. Які у вас умови роботи? А скільки вам платять?“ — Перевіряє розуміння режиму конфіденційності.

8. Контролер. „Здоров'я! Я Ігор, ваш контролер на сьогодні. Покажіть ваш Журнал обліку. Є зауваження по вашій роботі. Хто у вас керівник? Дайте його телефон. А хто вам підвозить зазвичай матеріал? Ім'я, прізвище? На якій машині?“ — Перевіряє розуміння режиму конфіденційності.

9. Перехожий, що здійснює ремонт будинку. „Доброго дня, у мене ремонт, розмивають стіни, усюди бруд, потрібні газети, щоб накрити підлогу. Продайте мені будь ласка пачку, ось вам 200 грн“ — Перевіряє лояльність.

10. Актуальне питання. Кожна кампанія має свої ключові питання — наприклад, ставлення до податкової реформи, національність кандидата або його освіта. Все це має бути враховано при розробці сценаріїв. Скажімо, можна спеціально задавати агітаторам провокативні питання для того, щоб підготувати їх до такої поведінки виборців та зробити їх відповіді переконливими.

Звісно, цей перелік геть не є вичерпним, він лише демонструє декілька прикладів.

Варто зауважити, що проведення періодичних сценарних перевірок надає змогу не лише перевірити дотримання інструкції, але й дозволяє покращити готовність агітаторів до непередбачуваних ситуацій, збільшити їх зібраність та самовіддачу.

Отже, особистий контакт в наметі — це, з одного боку, гарна можливість якісного спілкування з виборцем, а з іншого, і ризик призвести на нього негативне враження. Відповідно, намети це метод, який варто використовувати якісно, або взагалі не використовувати. Тому, якщо є можливість поставити 10 наметів з агітаційними командами, які відпрацюють на всі 100%, — краще зробити так, аніж виставити 100 наметів з відверто слабкими і немотивованими агітаторами.

Денис Денисенко

Політолог,
Виконавчий директор
компанії „Оперативна соціологія“

ПЕРСОНИ

Оцінка експертами діяльності перших
владних осіб.

Особи, що максимально позитивно
вплинули на український політикум

ПРЕЗИДЕНТ
УКРАЇНИ

Два з трьох індексів перших осіб держави в березні продемонстрували незначну позитивну динаміку. Наприклад, оцінка діяльності Голови Верховної Ради України набула додатного значення, а традиційно негативні показники Прем'єр-міністра України підвищилися на 2 пункти. Тільки індекс Президента показав незначне зниження.

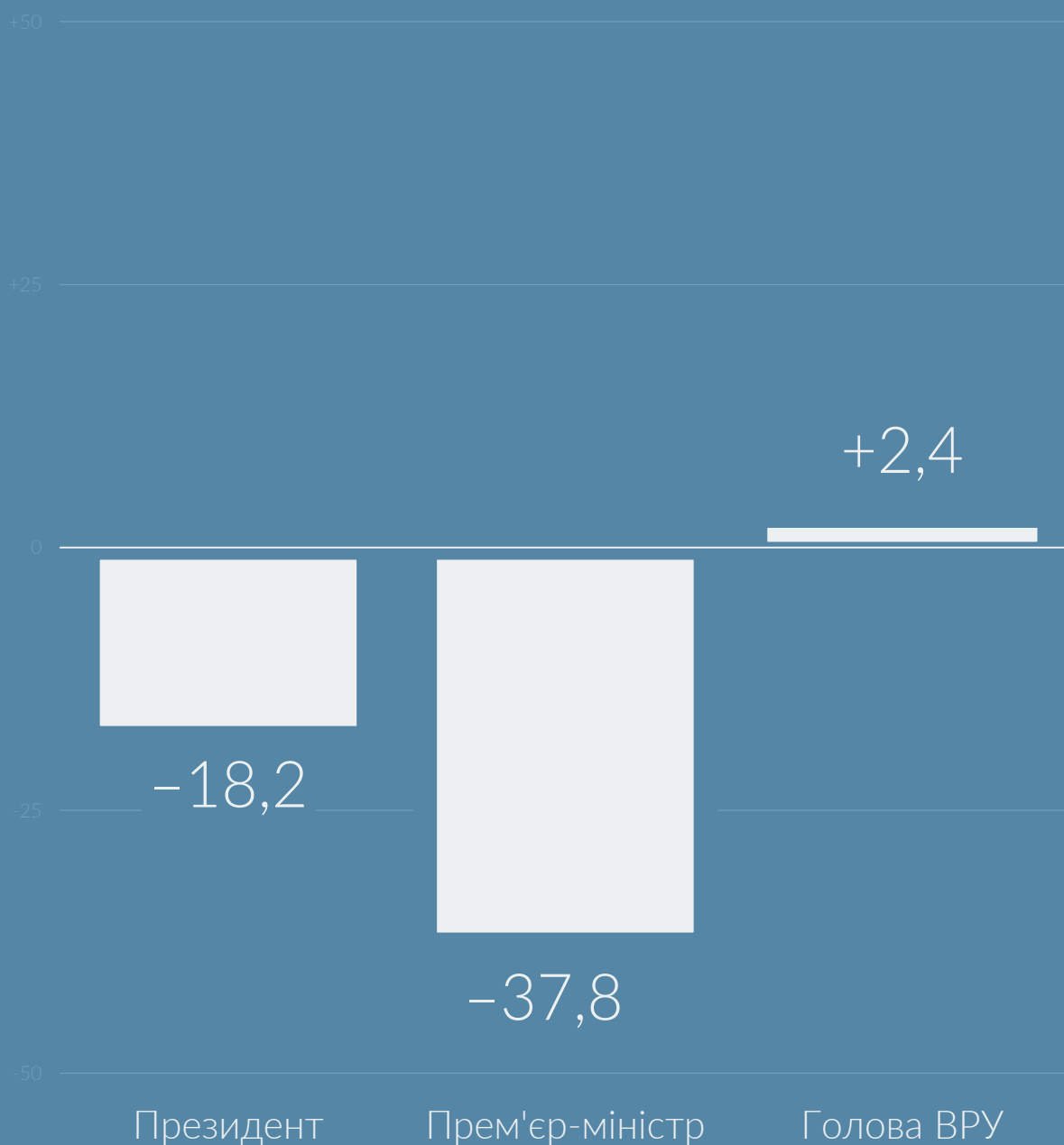
Одні й ті ж самі дії Президента в березні часто викликали в експертів повністю протилежні оцінки. А саме, частина співрозмовників „Оперативної соціології“ вважає заслугою Президента відставку Віктора Шокіна з посади генпрокурора України, за яку проголосувала Верховна Рада. Інші фахівці звинувачують Петра Олексійовича в затягуванні цього процесу, пов'язуючи це з тим, що Президент має прямий вплив на Голову ВРУ, тому міг пришвидшити відставку генпрокурора.

”

Президент — це перш за все менеджер...
На сьогодні в нас кожен тягне свій віз
у власному напрямку. Нестача кадрів
і неможливість підібрати потрібну
людину на певну посаду призводять до
промахів, які доводиться постійно
вирішувати Президенту

Такі ж протилежні оцінки викликає діяльність Президента щодо вирішення коаліційної та урядової кризи. Частина експертів вважає, що Петро Олексійович „самоусунувся від вирішення урядово-парламентської кризи“. „Він не може владнати справи в державі, не може врегулювати питання Кабміну, а раз Кабмін втрачає свої позиції, то це відповідальність Президента“, — зазначає один зі співрозмовників „Оперативної соціології“. Інші експерти говорять про нечесні та неефективні способи, до яких вдається пан Порошенко, щоб вирішити зазначену проблему: „Перетягування голосів при створенні нової коаліції призведе до того, що сталої позиції не буде ні в парламенті, ні в уряді“. „Коаліція де-факто більше двох місяців не існує. Президент мав прийняти якесь рішення, а не гратися з цим“, — звертає на це увагу один із фахівців.

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРШИХ ОСІБ ДЕРЖАВИ В БЕРЕЗНІ 2016

Індекс діяльності перших владних осіб. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де від'ємні значення свідчать про перевагу негативних оцінок діяльності, додатні — про перевагу позитивних.

Як і протягом попередніх місяців, однією з головних помилок голови держави експерти називають невдалу кадрову політику. „Президент — це перш за все менеджер. Держава — це як велике підприємство, і якщо менеджер правильно підібрав кадри, то вони рухають процес у правильному напрямку. Усі мають бачити мету та прагнути до неї. На сьогодні в нас кожен тягне свій віз у власному напрямку. Нестача кадрів і неможливість підібрати потрібну людину на певну посаду призводять до промахів, які доводиться постійно вирішувати Президенту“, — зазначає експерт.

Міжнародну діяльність Президента експерти оцінюють високо, зазначаючи його дипломатичні таланти та здатність керувати державою під час бойових дій. „Лідер держави, яка перебуває в стані війни, має балансувати між різними групами впливу. Він це робить досить професійно“.

Індекс Прем'єр-міністра в березні був стабільно негативним. Діяльність голови Уряду піддавалася значній критиці з боку експертів. „Уряд дезертирів“, „взяв країну в заручники“, „втрата політичного капіталу“, „повністю вичерпана в політичному сенсі фігура — немає довіри ані від суспільства, ані від західних партнерів“, — саме так характеризували пана Яценюка співрозмовники „Оперативної соціології“.

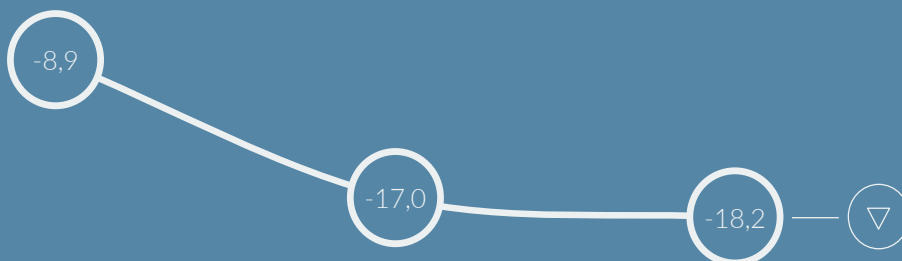
”

Пріоритетом Арсенія Яценюка є збереження його посади, збереження своєї фракції у ВРУ — цієї мети він досяг. Тобто свої політичні задачі він вирішує добре, але це відбувається за рахунок його держави

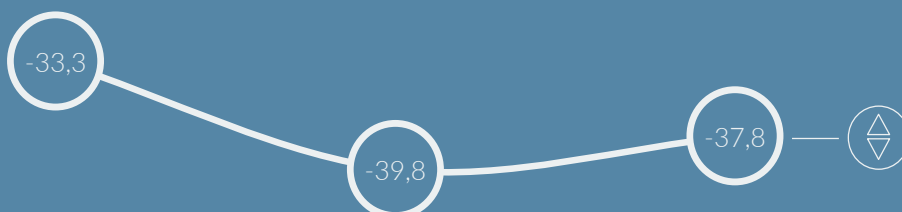
Майже одностайно негативно оцінили експерти те, що Арсеній Петрович так і не пішов у відставку. „Пріоритетом Прем'єр-міністра є збереження його посади, збереження своєї фракції у ВРУ — цієї мети він досяг. Тобто свої політичні задачі він вирішує добре, але це відбувається за рахунок його держави“, — відзначив один із експертів. „Як політична фігура він себе нівелював. Він влаштував у ВРУ

ДИНАМІКА ОЦІНКИ ПЕРШИХ ОСІБ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ – БЕРЕЗНЯ 2016

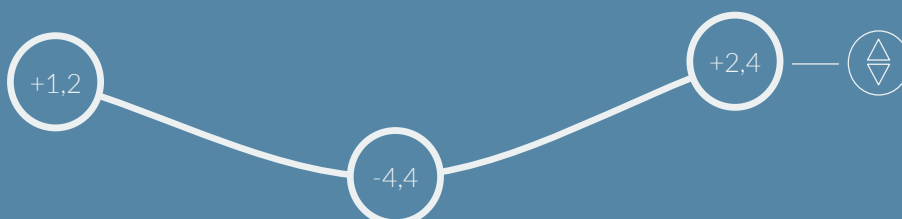
Президент

Прем'єр-міністр

Голова ВРУ

Січень

Лютий

Березень

Індекс діяльності перших владних осіб. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де від'ємні значення свідчать про перевагу негативних оцінок діяльності, додатні — про перевагу позитивних.
Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (зменшився, збільшився тощо) протягом періоду, що розглядається; кількість стрілочок відповідає темпу.

цирк під назвою „реінкарнація Прем'єр-міністра“, — зазначив інший експерт. На момент підготовки до публікації номеру УПМ Арсеній Петрович заявив про те, що він подав у відставку з посади Прем'єр-міністра.

Діяльність Голови ВРУ охарактеризовано найбільш позитивно. Індекс роботи пана Гройсмана показали зростання та набули позитивного значення. Проте це знову ж таки відбулося не через підвищення ефективності роботи голови парламенту, а через відсутність негативного інформаційного фону навколо Володимира Борисовича. Частина експертів пов'язує останній факт із тим, що Голову ВРУ „сватають на прем'єра, тому створюють йому позитивний образ“.

”

Згоден проміняти тепле місце в парламенті
на розпечену пательню — крісло Прем'єра

До речі, власне заяві пана Гройсмана про готовність стати Прем'єр-міністром співрозмовники „Оперативної соціології“ надали вкрай поляризовані оцінки. „Він перемкнувся повністю на свою умовно кажучи „передвиборчу кампанію“ як Прем'єр-міністра, і виконує свої функції Голови з огляду на своє майбутнє призначення“, — зазначає один із експертів. Інший фахівець більш позитивно оцінює ініціативу пана Гройсмана: „Згоден проміняти тепле місце в парламенті на розпечену пательню, якою є крісло Прем'єр-міністра“. Зазначимо, що на момент підготовки номера ситуація з призначенням пана Гройсмана на пост Прем'єр-міністра знаходилася в невизначеному стані.

”

Він показав, що є інструментом, а не
головуючим суб'єктом. Прийняття
рішень під його регуляцією нівельовано

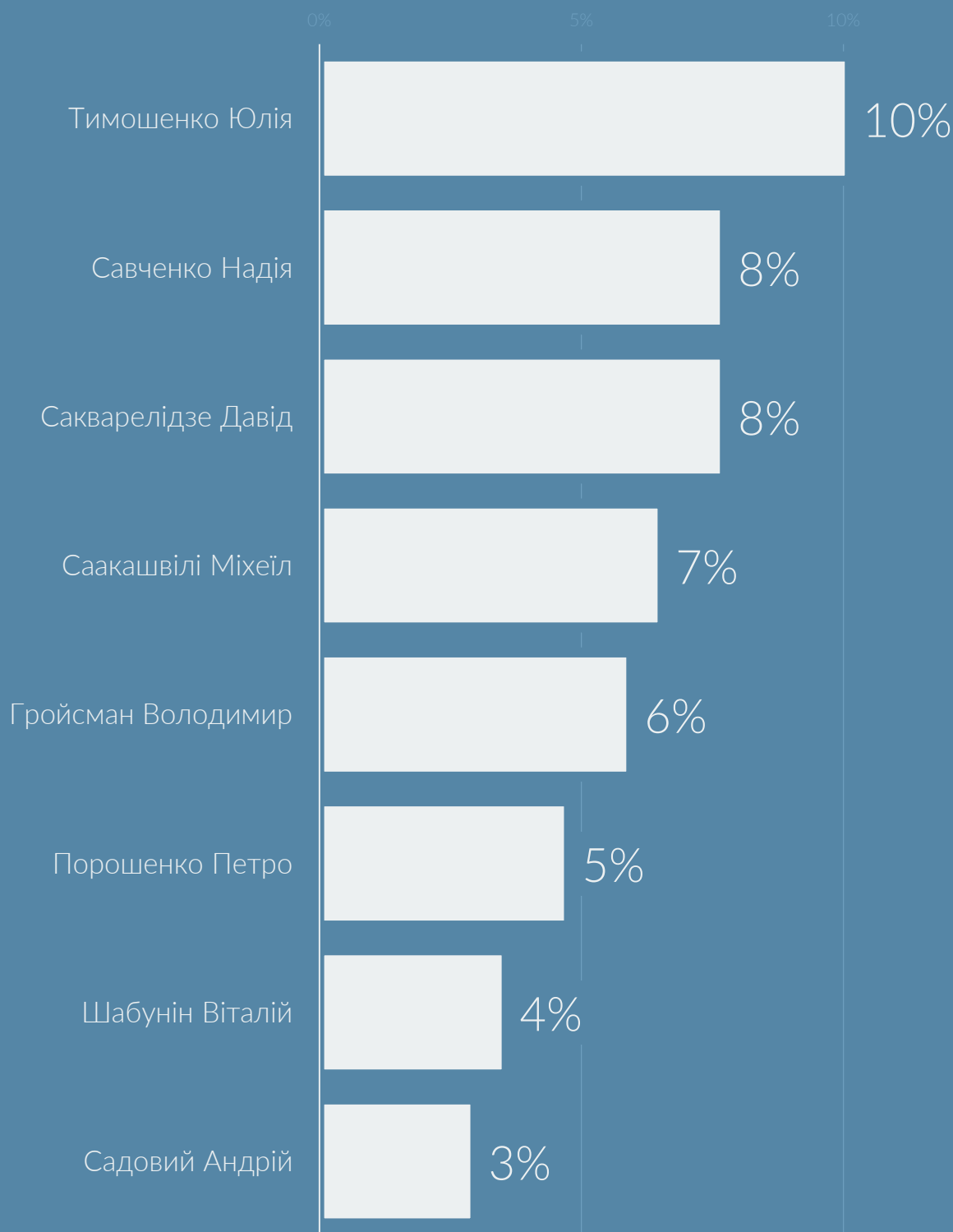
Крім того, більшість експертів зазначають про несаможиттєвість Голови ВРУ та його підконтрольність Президенту. „Він показав, що є інструментом, а не головуючим суб'єктом. Прийняття рішень парламентом під його регуляцією нівельовано“, — каже один із наших співрозмовників.

Протилежні точки зору склались у наших експертів і щодо виконання Головою ВРУ своїх посадових обов'язків. Одні кажуть про його професійний підхід до роботи та здатність об'єднати депутатів для голосування за важливі законопроекти (перш за все, євроінтеграційні). Інші зазначають, що на сьогодні спостерігається парламентська криза, і пан Гройсман — серед тих, хто несе за це відповідальність.

Оцінити діяльність Голови ВРУ експертам досить складно, оскільки зазвичай Володимир Борисович тримається в тіні та мінімально присутній у політичному інформаційному полі. Як зазначає один із фахівців: „Голова ВРУ — це церемоніальна посада, не наділена якимись повноваженнями, це більше роль медіатора в парламенті. І всі розуміють, що це сфера впливу Президента“.

ОСОБИ, ЩО НАЙБІЛЬШ ПОЗИТИВНО ВПЛИНУЛИ НА ПОЛІТИКУМ

Частота згадування в якості персони, що вплинула найбільш позитивно на політичне життя в січні 2016 року.
Повний перелік осіб наведено в статистичному додатку

Більшості експертів зазвичай складно визначити осіб, які справили позитивний вплив на політичне життя держави протягом окремого місяця. Не став виключенням і березень — 42% співрозмовників „Оперативної соціології“ не змогли назвати жодної особи, яку б можна було назвати „героєм місяця“. Відрив між топовими персонами місяця дуже незначний, тому цікаво проаналізувати динаміку показників окремих осіб, яких згадують співрозмовники „Оперативної соціології“.

На перше місце піднялася
Юлія Тимошенко. Це відбулося внаслідок втрати позицій лідером минулих місяців — Міхеїлом Саакашвілі

З другого на перше місце серед експертів піднялася Юлія Тимошенко. Її ім'я назвали 10% опитаних фахівців. Проте це відбулось не завдяки збільшенню відсотка згадування серед експертів (навпаки, індекс Юлії Володимирівни показав незначне скорочення), а через те, що лідер минулих місяців — Міхеїл Саакашвілі — втратив свої позиції. Як і раніше, експерти зазначають грамотну та послідовну риторику пані Тимошенко, а також її постійну присутність в інформаційному просторі.

Друге місце між собою поділили пан Сакварелідзе та пані Савченко. Їх обох згадали 8% експертів. Ім'я Давіда Сакварелідзе активно починає звучати в ЗМІ після звільнення його з прокуратури. Останнє виглядало як помста з боку экс-генпрокурора Віктора Шокіна, якого в той самий день парламент відправив у відставку. Експерти характеризують пана Сакварелідзе як молодого, перспективного реформатора та борця з корупцією.

Надія Савченко була присутня в інформаційному просторі протягом усього місяця у зв'язку із завершенням судового процесу над нею та реакцією світової спільноти на вирок російського суду. Експерти високо оцінили поведінку пані Савченко під час процесу та зазначили, що вона стала „символом бажання перемоги“, „жінкою-бійцем“, „незламною“. „Українці хочуть бачити чіюсь жорстку позицію, а Савченко не прогинається під агресора. Це гарний приклад для всієї України. Вона — символ для всієї нації“, — зазначив один із експертів.

”

Українці хочуть бачити чіюсь жорстку позицію, а Савченко не прогинається під агресора. Це гарний приклад для всієї України. Вона — символ для всієї нації“

Найбільш негативну динаміку в березні продемонстрував індекс Міхеїла Саакашвілі, якого експерти згадують майже на 21 відсотковий пункт рідше. „Оперативна соціологія“ пов'язує це зі зменшенням активності пана Саакашвілі. Після яскравого старту „Руху за очищення“ та проведення значної кількості форумів, що викликали позитивний відгук в суспільстві, усе завмерло. Не спостерігалось жодних активних дій. Складалось враження, що в пана Саакашвілі нема чіткого плану подальшої діяльності. Деякі експерти вважають, що потенціальна партія на чолі з Міхеїлом Саакашвілі — це проект пана Порошенка, який тримав її як запасний варіант на випадок позачергових виборів до ВРУ. А оскільки ймовірність останніх значно зменшилась, „партію Саакашвілі“ поки що заморозили. З цим і пов'язано деяке затишшя в діяльності губернатора Одеської області.

Однак на момент підготовки номера голова Одеської ОДА зробив гучну заяву з критикою діяльності Президента та висунув ультиматум голові держави. Чекаємо на думки експертів із цього приводу в наступному номері УПМ.

У березні експерти „Оперативної соціології“ не виділили явних фаворитів. Частина осіб, згаданих у топі УПМ на перших позиціях, — це „герої одного місяця“. Імовірно, вони або зовсім не потраплять до наступного рейтингу, або наберуть незначний відсоток згадувань. Ті ж особи, що займають топові місця кожного місяця, скоріш завдячують цим постійній присутності в інформаційному полі, аніж активній позитивній діяльності в політичному просторі.

Владлена Кожушко

Політолог,
Спеціаліст із питань діяльності
політичних акторів

2-5 НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК 193

СУСПІЛЬ- СТВО

Оцінка експертами настроїв у
суспільстві.

Рівень добробуту, оптимізму та
ступень впливу на політикум.

Окремі економічні показники

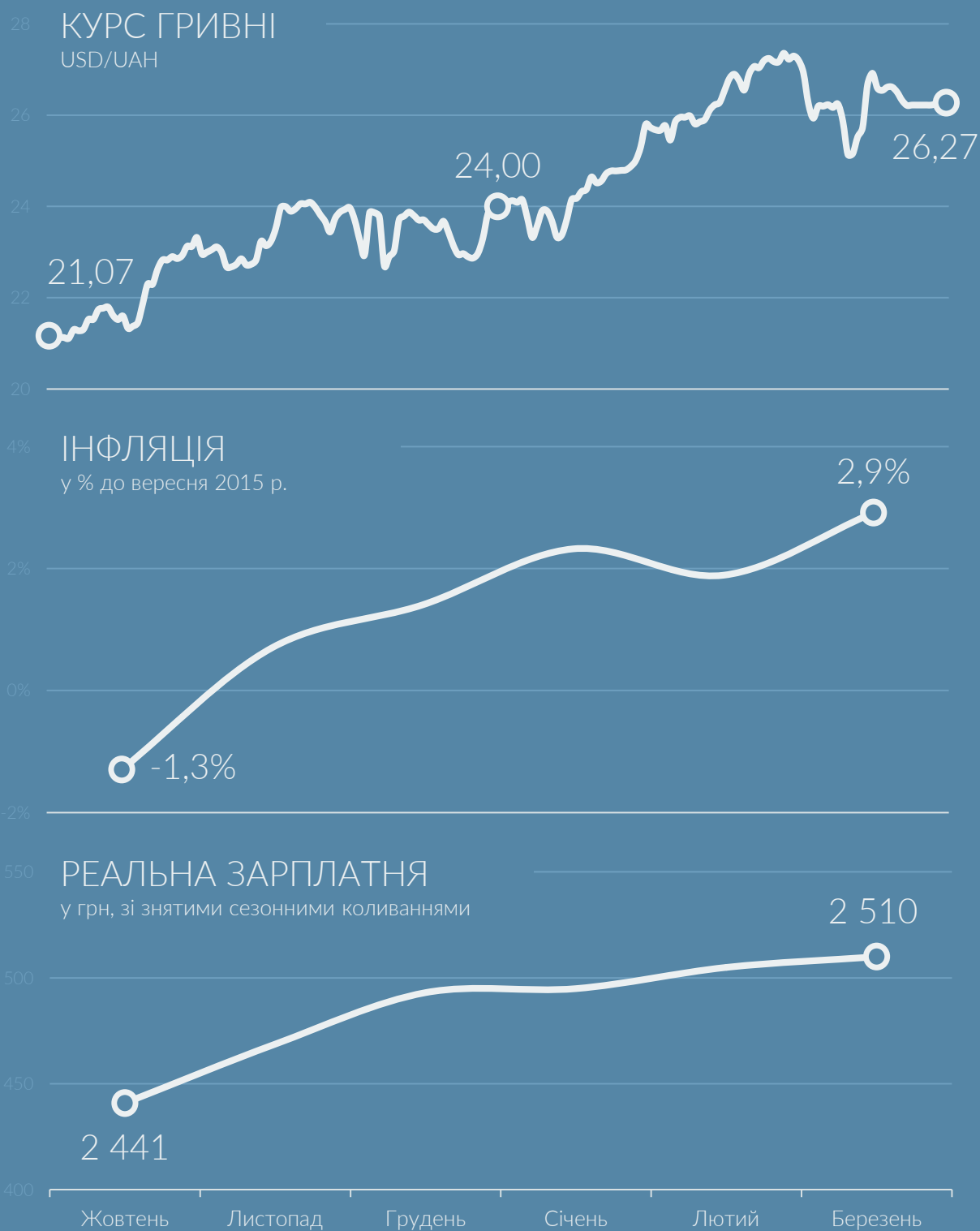
В березні експерти відзначили хоч і незначне, але поліпшення ситуації в українському суспільстві. Падіння рівня добробуту та рівня оптимізму вповільнилось у порівнянні як з попереднім місяцем, так і з січнем 2016 року. Ступень впливу на політикум продовжив зростати, при тому більшими темпами, ніж це було в лютому.

Але наголосимо, що говорити про зростання перших двох аспектів ще геть зарано — мова йде лише про зменшення крутизни піке. Так, індекс добробуту склав -34,2 — це хоч і на 13 пунктів краще за показник минулого місяця, але все ще дуже мало. Себто більшість експертів вбачає погіршення рівня життя населення, вказуючи на подальше скорочення різниці прибутків і витрат, податкове навантаження, безробіття, складність отримання субсидій тощо — зрештою, традиційні для останнього часу чинники. „Ми спостерігаємо різке скорочення споживчого кошика“, — коментує ситуацію один з співбесідників „Оперативної соціології“. „Це пов’язано з інфляцією, це пов’язано зі зростанням цін, це пов’язано з повзучим зниженням курсу національної валюти, зменшенням купівельної здатності“, — додає інший. Серед причин такої ситуації експерти називають відсутність інвестицій, відсутність фінансування реального сектору, поганий бізнес-клімат, високий зовнішній та внутрішній борг тощо. Втім, чимала частина фахівців — близько 20% — вважає що рівень добробуту не змінився за останні три місяці та залишився на стабільно низькому рівні. Для порівняння, ще місяць тому частка нейтральних оцінок склала лише 3%.

”

Це [погіршення добробуту]
пов’язано з інфляцією, це пов’язано
зі зростанням цін, це пов’язано з
повзучим зниженням курсу наці-
ональної валюти, зменшенням
купівельної здатності

ДЕЯКІ ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Джерела: Державний комітет статистики України, Національний банк України

Підтверджуються ці оцінки й даними Державного комітету статистики. Так, в березні 2016 року ціни зросли на 1% до рівня попереднього місяця. Здорожчення спостерігалось майже в усіх групах товарів і послуг, втім єдиним, але важливим виключенням стали продукти харчування та напої, ціни на які знизилися на 0,7%. За три місяці зростання склало 1,5% (до рівня грудня 2015 р.). Втім, якщо порівняти річні темпи інфляції (до відповідного періоду попереднього року), то спостерігається помітне уповільнення: показник зменшився з 40,3% в січні до 20,9% в березні.

Стабільним є стан і на ринку праці: на початку чинного року частка офіційно зареєстрованих безробітних тримається на позначці 1,9% від кількості населення працездатного віку. Варто наголосити, що мова йде лише про осіб, що стали на облік в центрі зайнятості. Реальна ж картина істотно відрізняється. Так, за методологією Міжнародної організації праці (International Labor Organization) рівень безробіття серед осіб працездатного віку сягає 9,9% (дані IV кварталу 2015 року). Рівень зареєстрованого безробіття за той же період складає 2,5% — майже в 4 рази нижче, іншими словами.

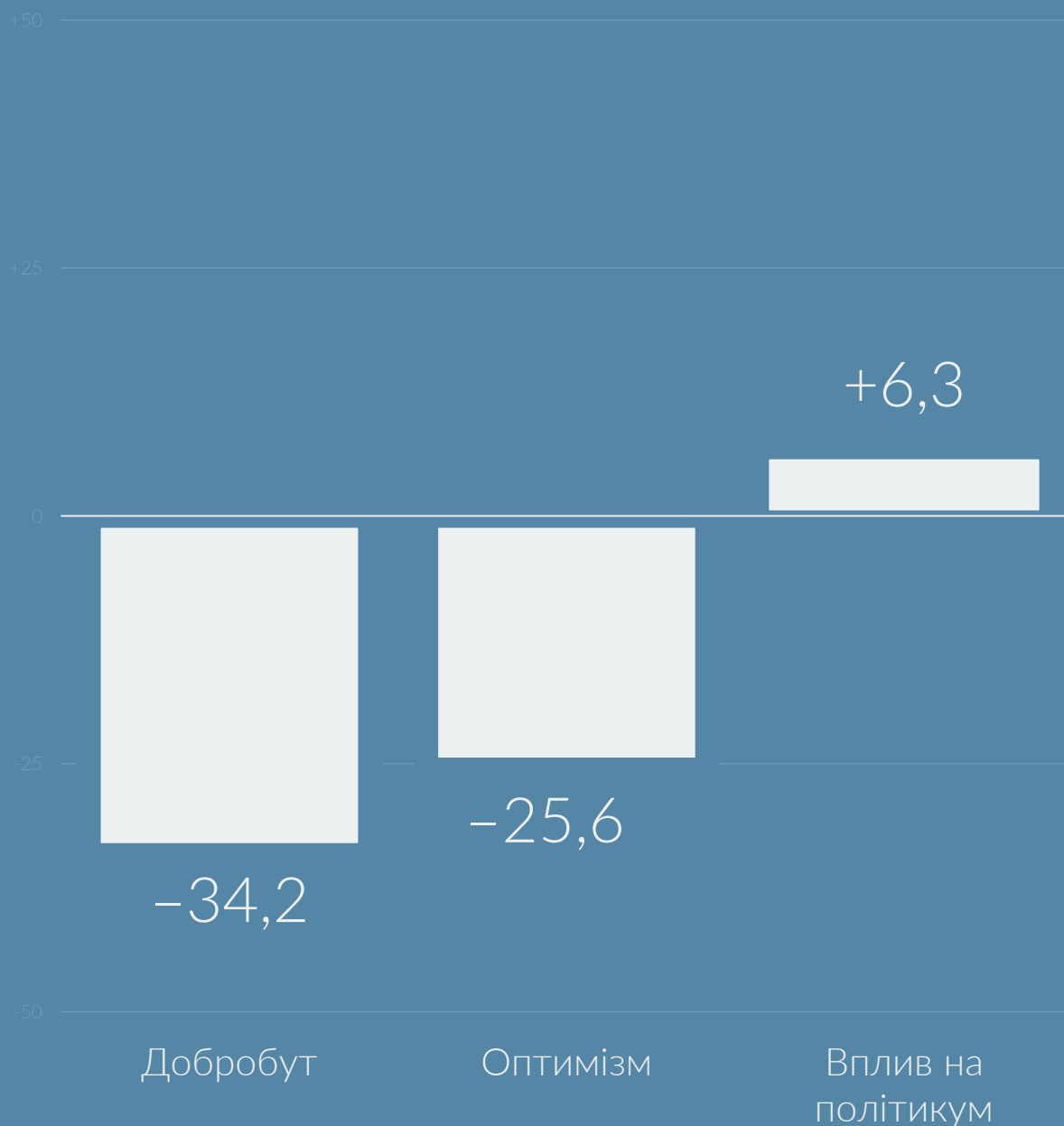

Реальний рівень безробіття перевищує зареєстровані показники майже в чотири рази

Номінальні зарплатні в Україні виросли за три місяці на 3% до рівня попередніх трьох місяців, в річному ж співставленні зростання склало 25%. Але це номінальні величини. Реальні ж показники, з урахуванням рівня інфляції, знизилися на 3% відсотки в річному порівнянні. І тут варто звернути увагу на місячну динаміку: скорочення спостерігалось в січні — лютому. Втім в березні показник реальної зарплатні продемонстрував зростання на 2% — вперше за два роки, адже останній раз позитивна динаміка була зафіксована в березні 2014 року.

Невеликий позитив спостерігався й на валютному ринку: в березні цього року гривня укріпилася на 1% по відношенню до значення лютого — до 26,25 USD/UAH. В середньому ж за три місяці тенденція невітшна: національна валюта знецінилась на 12%.

НАСТРОЇ В СУСПІЛЬСТВІ У БЕРЕЗНІ 2016

Індекс настроїв у суспільстві. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де від'ємні значення свідчать про погіршення ситуації, додатні — про покращення.

Схожу картину ми спостерігаємо й у сфері оптимізму. Хоч більшість експертів відзначає зниження оптимістичних поглядів населення, втім їхня частка є меншою у порівнянні з лютневим випуском. Отже й індекс, хоч і залишився від'ємним (-25.6), проте поліпшився більше, ніж на 7 пунктів у місячному співставленні.

”

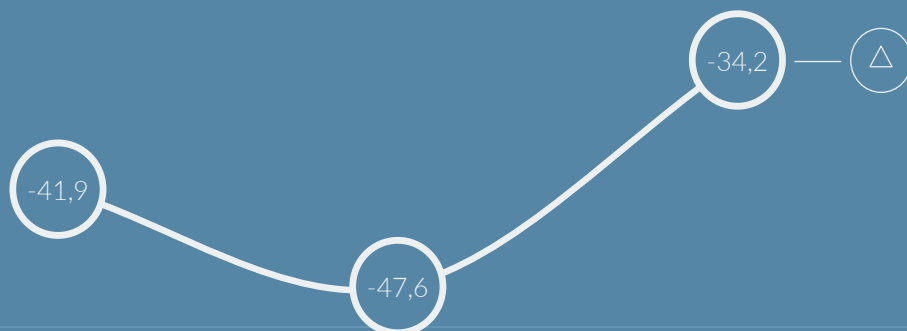
Україна, в принципі, є оптимістичною країною, але ми вже підійшли до межі. Якщо рік тому люди ще трималися на оптимізмі... то на сьогодні його рівень знижуються й дуже швидко. Тому що немає надії. Надія мусить світити, як сонце, а наше сонце припинило світити

Оцінюючи стан цього показника, деякі експерти зауважують, що дно вже досягнене, „гірше вже не може бути, тому... очікують позитивних змін“ — підкреслив співбесідник „Оперативної соціології“. Позитивних сподівань, на думку фахівців, додає й очікування можливих виборів, себто переформатування влади.

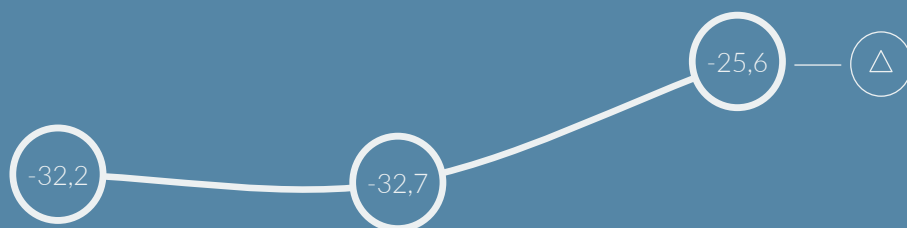
Втім, негативні оцінки все ще переважають. Експерти вказують на низку факторів, які свідчать про зниження оптимізму. Це й втрата надії, зневіра; й невиконання обіцянок чинною владою, відповідно, відсутність довіри до останньої; це і погіршення економічної ситуації, і продовження війни; це й посилення міграційних настроїв у суспільстві та багато іншого. На думку спеціалістів, серед населення зростають радикально-революційні настрої, посилюється абсентеїзм. „Україна, в принципі, є оптимістичною країною, але ми вже підійшли до межі. Якщо рік тому люди ще трималися на оптимізмі... то на сьогодні його рівень знижуються, й дуже швидко. Тому що немає надії. Надія мусить світити, як сонце, а наше сонце припинило світити“, — таку мальовничу характеристику надав один із співбесідників.

ТЕНДЕНЦІЇ СУСПІЛЬНИХ НАСТРОЇВ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ – БЕРЕЗНЯ 2016

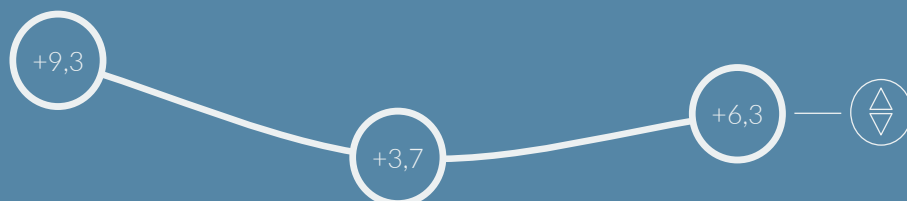
Добробут

Оптимізм

Вплив на політикум

Січень

Лютий

Березень

Індекс настроїв у суспільстві. Його величина може змінюватися від -50 до +50, де від'ємні значення свідчать про погіршення ситуації, додатні — про покращення.
Піктограми зображують напрямок динаміки індексу (уповільнився, прискорився тощо) протягом періоду, що розглядається; кількість стрілочок відповідає темпу.

Третій місяць поспіль, на думку експертів, продовжує зростати рівень впливу суспільства на політику. І якщо в лютому цей показник дещо загальмував, то в березні знову прискорився та досягнув позначки +6,3 (зрештою, це все ще менше, ніж було зафіксовано на початку року). Серед факторів, які свідчать про зростання впливовості, називають як локальні події, так і загальноукраїнські. Серед регіональних спеціалісти відмітили, наприклад, відсторонення начальника управління Національної поліції у Вінницькій області внаслідок тиску громади після звинувачень у сепаратизмі.

Іншим прикладом є протести в Одесі проти призначання нового прокурора Одеської області. З іншого боку, подією національного масштабу стала відставка Генерального прокурора пана Шокіна. Важко сказати, що стало більш вагомою причиною для цього кроку: тиск закордонних партнерів чи занепокоєння частини суспільства. В будь-якому разі ця подія вплинула на впевненість деяких експертів в подальшому зростанні рівня впливу громади. Також серед загальних тенденцій відзначають поширення висвітлення інформації в соціальних мережах, втілення системи електронних державних закупівель Prozorro тощо.

”

Ми видаємо бажане за існуюче. При поверхневому вивченні, демократичне суспільство нібито існує, та думки людей, які мусять враховуватися, нібито враховуються — на перший погляд так все і є. Але в реальності нічого такого немає. Це софізм. Люди, які думають, що вони щось вирішують, насправді, не вирішують нічого

З іншого боку, більшість експертів — майже 45% — вважає, що рівень впливу громадськості не змінюється та залишається на сталому рівні. Тому є чимало причин. По-перше, це значна атомізованість суспільства, яке повинне спиратись на внутрішню мотивацію намагатись впливати на прийняття рішень. При відсутності дієвих механізмів це видається занадто важкою роботою, яка не компенсується бажанням жити в „кращому суспільстві“. По-друге, і як наслідок, відсутність діалогу з політикумом, відсутність методів взаємодії. Задля якісних змін переважна частина суспільства ще має збагнути причинно-наслідковий зв'язок своєї бездіяльності та фактичного стану справ в країні. „Ми видаємо бажане за існуюче. При поверхневому вивченні, демократичне суспільство нібито існує, та думки людей, які мусять враховуватися, нібито враховуються — на перший погляд так все і є. Але насправді, нічого такого немає. Це софізм. Люди, які думають, що вони щось вирішують, насправді, не вирішують нічого“, — такий нищівний коментар надав один з експертів, описуючи ступінь впливу громадськості.

Юлія Левчук

Політолог, аналітик,
Спеціаліст із питань суспільних
настроїв і тенденцій

МЕТОДОЛОГІЯ

Структура вибірки експертів.
Перелік показників та їх сутність.
Методи та способи обчислення
показників

УПМ базується на консолідованій думці експертів — фахівців, що займаються політичною діяльністю та/або її аналізом.

Базисом цього дослідження є використання дельфійського методу як одного з методів експертного оцінювання. Основний принцип підходу полягає в тому, що певна кількість незалежних фахівців краще оцінює результат, ніж структурована група особистостей. Це дозволяє уникнути пристосування окремих експертів до думки більшості. Ще однією перевагою є те, що метод дає можливість проводити опитування дистанційно, не збираючи експертів в одному місці.

До складу експертів входять: депутати ВРУ, обласних і міських рад, губернатори та мери, кандидати на посади мерів і депутатів, працівники КМУ, журналісти та блогери, аналітики та економісти тощо. Повний перелік експертів та їхні частки в структурі наведено на ілюстрації.

Нашими співбесідниками є мешканці всіх областей України та представники різних політичних сил. По-перше, це робить результати релевантними для всієї країни в цілому. А по-друге, унеможливорює похибку, яка могла б виникнути через наявність „упередженої партійної позиції“. Вибір конкретних осіб з великого переліку потенційних експертів здійснюється у випадковий спосіб, а контакти отримуються з відкритих джерел.

Будь-яка модель не здатна на 100% відтворити реальну систему, і наша не є виключенням. Проте вона дозволяє спростити сприйняття, зробити наочними тенденції та дійти висновків, корисних як для всебічної обізнаності, так і для прийняття важливих політичних рішень.

УПМ складається з низки кількісних та якісних показників. Кількісні — це, в першу чергу, індекси, які в числовому вигляді відображають процеси в політичному середовищі. В ролі якісних показників, здебільшого, виступають пояснення причин, які обумовили зміни кількісних показників.

РОЗРАХУНКОВА СТРУКТУРА ВИБІРКИ ЕКСПЕРТІВ

Частки різних категорій експертів у сукупній їх кількості

Весь перелік показників можна поділити на три великих блоки: „Партійне життя“, „Діяльність політичних інститутів і окремих осіб“ та „Настрої в суспільстві“.

Вплив — це здатність політичних партій впливати на прийняття тих чи інших рішень у сфері державного управління, соціальної політики законотворчості тощо. Ми вважаємо, що вплив є одним із найвагоміших показників, що характеризує диспозицію політичних сил, особливо в період між виборами. Саме тому в УПМ ми вимірюємо зміни впливовості партій від місяця до місяця. Задля зменшення громіздкості опитування та збільшення зручності обстановки між співрозмовниками, при оцінюванні змін експертам пропонується назвати лише ті партії, які, на їхню думку, збільшили свій вплив (не більше 5), та ті, які його зменшили (теж не більше 5). Вважається, що сили, які не були згадані експертом, не змінили свого впливу.

Очікування змін впливу — це бачення учасниками тенденцій, які відбуватимуться в політичному середовищі протягом найближчих трьох місяців. Такий прогнозний термін був обраний тому, що, як правило, в короткій перспективі експертам властиво недооцінювати прогнози, а в довгій — переоцінювати. До того ж, прогнозування з горизонтом вже навіть у півроку — це тема окремого дослідження. І навпаки, надто короткий термін призводить до ситуативних оцінок, замість розглянення загальних трендів. Оскільки випуск виходить один раз на місяць, а період прогнозування становить один квартал, то обчислювальний показник є нічим іншим, як рухомим середнім.

При обчисленні показників впливу спочатку будується генеральний список партій, до якого входять: партії що пройшли у ВРУ; партії, що пройшли щонайменше до двох обласних Рад; партії, що входили до списку в попередньому опитуванні. Якщо за першими трьома ознаками партія не потрапляє до списку протягом трьох вимірювань поспіль, то вона видаляється з переліку. Після формування списку показники зміни впливу та підтримки обчислюються окремо для кожної партії з нього. Розрухунок ведеться за методом дифузійного індексу.

Наступний показник, який вимірюється в УПМ — це електоральний потенціал політичних сил. Запитуючи про шанси подолання п'ятивідсоткового бар'єру, ми обчислюємо частоту згадування партій. Вважаємо, що чим більше експерти називають ту чи іншу силу, тим сильнішим виборчим потенціалом вона володіє та, відповідно, має можливість отримати більшу кількість голосів виборців.

Імовірність позачергових виборів характеризує вірогідність проведення виборів до Верховної Ради України протягом 12 місяців з моменту опитування, себто період оцінювання з кожним випуском зміщується на місяць вперед.

Характеристика діяльності — суб'єктивне оцінювання експертами якості роботи владних осіб. Також вимірюється методом дифузійного індексу. Найбільш вагомі особи — це діячі, які, на думку експертів, є ініціаторами позитивних змін у суспільстві та/або в політичному середовищі. Ця категорія є досить широкою і охоплює акторів із абсолютно різних сфер.

Оцінка зміни рівня добробуту базується на баченні експертами змін різниці між доходами і витратами громадян. Оптимізм — це показник очікування суспільством позитивних змін в економічній і політичній ситуації. Відповідно, від'ємні значення цього показника свідчать про зворотню тенденцію, себто про бачення поганих перспектив і погіршення ситуації. Вплив соціуму на політикум — це можливість громадськості якісно впливати на прийняття важливих політичних рішень на різних рівнях. Усі ці три показники оцінюються за минулий період тривалістю 3 місяці, отже теж є рухомим середнім (період оцінювання з кожним випуском зміщується на місяць вперед).

Для обчислення показників використовуються два основних методи: контент-аналіз і розрахунок дифузійного індексу. Контент-аналіз — це метод вивчення документів, що передбачає систематичну числову обробку і оцінку компонентів тексту, з метою подальшої змістовної інтерпретації виявлених числових закономірностей. Виділяють два основних типи контент-аналізу: кількісний і якісний. Якщо кількісний аналіз націлений на виявлення частоти окремих тем, слів або символів, що містяться у тексті, то якісний аналіз пов'язаний із фіксуванням нетривіальних висловлювань з розумінням цінності змісту повідомлення.

Дифузійний індекс — метод підсумування загальної тенденції на підставі низки конкретних оцінок. Якщо більшість оцінок із серії є позитивними, то й загальне значення індексу є позитивним, і навпаки, у разі превалювання негативних оцінок, індекс набуває від'ємного значення. Обчислюється наступним чином:

$$P = 50 \times \alpha_+ + 0 \times \alpha_0 + (-50) \times \alpha_-$$

Де P — показник, що вимірюється; α_+ — частка експертів, що оцінили показник позитивно; α_- — відповідно, негативно; α_0 — частка експертів, які вважають, що показник не змінився за останній місяць. Значення індексу можуть коливатися в межах від -50 до $+50$, причому чим більше значення по модулю, тим сильніша загальна тенденція.

Простота використаних методів забезпечує легкість розуміння механізмів обчислення та побудови аналітичних висновків по кожному параметру.

З огляду на новизну поставленого завдання, його складність і комплексність, ми, безумовно, маємо намір продовжувати вдосконалення наших методик і підходів, і залишаємося відкритими для пропозицій, побажань та зауважень. У той же час, будь-які зміни в методологію будуть вноситься таким чином, щоб зберегти сумісність і порівнянність результатів різних випусків.

